MEDICINÆ HERMETICÆ

1612

~~4564(~~
A. XL.
17/n
4561(2)
+ A
4564 (2)
S
20/6/06
763

37. C. 15705

4564 (2)

(2)

THEORIA PHILOSOPHIÆ HERMETICÆ,

SEPTEM TRACTATIBVS,

Quorum primus eſt;

I. VERVS HERMES.
II. PORTA HERMETICÆ SAPIENTIÆ.
III. SILENTIVM HERMETICVM.
IV. AXIOMATA HERMETICA.
V. DE GENERATIONE RERVM NATVRALIVM.
VI. DE REGENERATIONE RERVM NATVRALIVM, &
VII. DE RENOVATIONE.

Explicata ab

HENRICO NOLLIO MEDICINÆ IN ILLVSTRI ILLVSTRIVM COMItum Benthemicorum Gymnaſio, quod eſt Steinfurti, Profeſſore ordinario.

Ambroſ. de Off.

Non eſt glorioſa victoria, niſi vbi fuerint laborioſa certamina.

HANOVIÆ,

Apud PETRVM ANTONIVM,

Anno M. DC. XVII.

AD OMNES VEROS ET SINCEROS MEDICOS ET PHILOSOPHOS EPISTOLA.

NOVO & inuſitato Exemplo, Illuſtres Medici, Nobileſque Philoſophi, vos iam alloquor, idque conſulto conſcientiæ meæ ſtimulo adductus facio. Multoties à meo hoc propoſito retractus fui: ſed cum me non mihi, ſed meis in Adamo fratribus natum eſſe intelligam, non poſſum non erumpere, atque cogitatorum meorum monumentū edere publicum. Deus faxit, vt nihil à me ſcribatur, nec doceatur, niſi quod in honorem Dei, & in vtilitatem proximi cedat, Amen.

Scitis Medici & Philoſophi doctiſſimi, philoſophiam & medicinam in vulgus notam multis modis eſſe imperfectā, atque id, quod in vtraque facultate proditur, ſophiſmatis & tricis ſophiſtarum

vbique conſpurcari, naturæque cognitio-nem principiis humano ingenio fictis, ni-hilque naturæ ſapientibus obſcurari, adeo vt hodie ſapientiæ & doctrinæ apex ex vulgi opinione in meris contentionibus & ingenii oſtentatione conſiſtat, pluresque inueniantur, qui nihil niſi vere doctorum ſcripta allatrare, ſuumque cerebrum ina-nibus & futilibus cogitationibus opplere ſciant, & pro more habeant.

Scitis quoque, ſapientiſſimi medici, medicinam, ſophiamque de die in diem in contemptum abire, ita vt multis conſul-tum videatur medicorum ope plane non vti, atque vbique vilia argenti aucupia ſapientis medicinæ ſtudio præferantur, cum tamen nullum ſtudium humano generi ſit conuenientius & fructuoſius, quam vni-cum illud medicæ ſapientiæ. Tandem & non ignoratis, variorum librorum de ſa-pientia & medicina editorum euulgatio-ne nihil hactenus fere effectum eſſe, neu-tramque facultatem præ cæteris ſophiſti-

cis ar-

cis artibus emergere potuiſſe. Quæ cum ita ſint, aliquoties cœpi cogitare, nũ vera ſapientia antiquis philoſophis nota, veraque medicina priſcis patribus probe perſpecta priſtino ſuo nitori & ſplendori reſtitui poſſit, ita vt quamuis nulli de dictis facultatibus libri in lucem emittantur, tamen cuique, quem Deus ſalutaribus medicinæ & ſapientiæ ſtudiis deſtinare & præficere velit, vtriuſque facultatis vis innoteſcat, tota Europa abſque vllo impedimento ſapientiæ vnius nobili fructu fruatur, atque non ſit, qui non exinde ſingularia beneficia reportare queat.

Quæ cum animo meo ſæpius penſitarim, tandem in hanc deueni ſententiam, philoſophiam & medicinam vulgarem facile poſſe emendari, atque ad ſummam redire dignitatem, ſi modo ſequentes obſeruentur propoſitiones, & omne ſapientiæ ſtudium ad illas inſtituatur.

PROPOSITIONES HÆ SVNT.

I.

Non è quolibet ligno fit mercurius.

Ad veræ ſapientiæ, veræque me-dicinæ ſtudium nemo admittito: niſi ſit vere pius & ingenioſus.

II.

Emendationis opus non eſt v-nius hominis.

III.

Ergo ſolide docti viri, qui Deum ſincere colant, inter ſe habento cō-mercium, atque ſine vlla inuidia ſi-bi mutuo, quicquid è natura erue-rint, communicanto.

IV.

Quotannis ad certum locum conueniunto, axiomata inuenta conferunto, atque id, quod de no-uo intra anni ſpacium in re medica & philoſophica explorauerunt, in medium proferunto, vt ad naturæ axiomata diſcutiatur.

V.

Nihil cogitanto, nihil faciunto: niſ

niſi quod in Dei honorem, & proximi ſalutem cedat.

VI.

. Taciturnitatem & Deo & ſibi vouento perpetuam.

VII.

Naturam eiuſque veritatem pluris æſtimanto, quam omnes libros Galeni, Ariſtotelis, &c.

VIII.

Mundi delicias fugiunto, vt ſuperbiam, auaritiam, ambitionem, ebrietatem, & voracitatem.

IX.

Nullus oſor Hermeticæ ſapientiæ dignus habetor commercio & ordine verorum medicorum & philoſophorum.

X.

Non niſi diu probatus admittitor.

XI.

Omnis paraſitus excluditor.

XII.

Qui de nouo ad ordinem medi-corum & philoſophorum acce-dunt, traditione tantum, non ſcri-ptura myſteriorum naturæ reddũ-tor particeps; ac proinde eo Sacra-mento adiguntor, ne quid arcani calamo excipiant, nec aliis, quam-uis dignis, in calamum dictent.

Hæ ſunt meæ propoſitiones: Si qui è vo-bis illuſtres Medici & Philoſophi, fuerint quibus illæ probentur, mihi vel præſen-tes, vel abſentes per literas id ſignifica-bunt, atque num idem, quod ego, iam-dudũ meditati fuerint, explicabunt. Ego ſane ita affectus ſum, vt aliis, qui perfe-ctiorem rerum ſcientiam poſſident, cedere, iiſque palmam deferre paratus ſim.

Quod vero Philoſophiam hanc meam Hermeticam in lucẽ iam emittam, non a-lia ſit de cauſa, niſi vt inde veri Herme-tici, vbicunq; locorum fuerint, meum ſal-tem conatum, infinitoſque labores, quos

im-

in lectione & meditatione ſcriptorum ſophicorum exantlaui, videant, & quantum adhuc à ſummo naturæ miraculo abſim, iudicent. Perſpicue ſcripſi, ſed intelligenti, indignus, ſat ſcio, nihil ex meis Hermeticæ ſapientiæ tractatibus percipiet. Nimium ſubtilis in naturæ lumine qui haberi vult, cæcus eſt. Simplex ſagacitas tantum requiritur. Et hoc vnicum notabitis, tandiu id, quod eſt in hiſce meis libellis præcipuum, latere, vſq; dum ex experientia conſtiterit, duo corpora ad vnam animam atque vnum organum ſtare nequire. Multa potuiſſem clarius ſcribere: ſed non debui. Sat erit, ſi exinde vel cum vno vero Philoſopho colloquendi occaſio dabitur. Quicquid profertur, ex naturæ lumine & ipſo ore ſophorum, per libros loquentium profertur, praxis & manuum opera ſi quando aliud ſuaſura & me doctura eſt, illud quoque, clariſſimi medici, à me habebitis, & ſi quid huic meæ ſophiæ defuerit, alio tem-

pore ex ore meo, Deo volente, abunde percipietis. Valete, & modeſtum date reſponſum. Scribebam Zigenhainiæ in ædibus parentis 7. Ianuarii Anno 1616.

Veſtri ſtudioſiſſimus
Henricus Nollius.

VERÆ MEDICINÆ TYRONIBVS S. P. P.

QVanta ſolicitudine in medicinæ curſu abſoluendo ſim circumfuſus, dubio procul ex mea antecedente Epiſtola, Lectiſſimi veræ & bene fundatæ Medicinæ Studioſi, percepiſtis. Et vobis, & mihi bene velim. Vobis: vt aliquid certi teneatis, quo tanquã immoto fundamẽto tandem praxin ξὺν Θεῷ aggreſſuri nitamini. Mihi: vt id, quod cœpi iter, ſine maleuolorum & ſuperborum quorundam impedimento perficere queam. Mens mea mihi præſagit, non defuturos Momos & Sophiſtas, qui vbi & meam hanc philoſophiam, & alia mea opuſcula in diſcentiũ vtilitatem euulgata, & adhuc euulganda viderint, & tantum quaſi per tranſennam inſpexerint, me pro ſuo more dentibus caninis ſint petituri, nihil non reprehenſuri, meam famam calumniis & inanibus fabulis dilaceraturi, vt vbique

bique mearum Muſarum promotionem, ſi qua via id modo poterunt, impediant. Recenti enim adhuc memoria teneo, quid nugarum & iniuriarum olim in me nonnulli effuderint! Quid quoque hoc ipſo tempore naſutuli quidam in me machinati fuerint! Vt vt hæc ſint, me & omnia mea Deo, (cuius omnia ſunt, quæ ab ipſo ſunt) cõmendans, non poſſum intermittere, quin in propoſito meo ſtrenue pergam, atq; Remp. literariam pro virili amplificem; Rumpantur vt ilia Codro. Ad hoc meum inſtitutum peragendũ Deus, qui nouit hominũ corda, mihi obtulit ampliſſimum campum, dum me nihil eiuſmodi cogitantem per Illuſtres & Generoſos Comites Benthemicos, Dominos meos clementiſſimos ad profeſſionem veræ medicinæ in illuſtre Arnoldinum, quod eſt Steinfurti, vocauit, atque medicinæ Tyronibus informandis præfecit.

Cui meo officio, vt ſatisfaciam, integrum Medicinæ veræ ſyſtema ξὺν Θεῷ ſum prælecturus, illud preceptis & canonibus adornaturus, ſcholiis breuiſſimis illuſtraturus, atque omne moturus ſaxum, vt fundamentum ſolidæ medicinæ apud ſtudioſos iaciatur. Præterea ſingulis menſibus publicam diſputationem de re medica ſum habiturus; priuatim vero Alchymiam Philoſophicam dictaturus, praxin eius pro virili ad

li ad oculum dignis diſcipulis, officina confecta, demonſtraturus, atque ſub initium Collegium naturæ liberum. Deinceps ſcholam naturæ peripateticam. Tertio hiſce ξὺν Θεῷ abſolutis exercitiis, Academiam naturæ Paracelſicam, & tandem ſub finem Collegium Collatorium aperturus, omniaque ad medicinæ ſcopum directurus. Si qui ergo mea inſtitutione delectantur, eos humaniter inuito, rogoque, vt ne humilitate perſonæ meæ citius offendantur, quam ex mea informatione aliquid progreſsus fecerint. Qui diligentes, fideles, atque vt decet, probati fuerint, ſibi dubio procul aditum ad ſecretiora ſophiæ penetralia parabunt. Valete Doctiſſimi ſtudioſi, & me bene de vobis mereri cupientem amate.

Henricus Nollius.

PHILO-

PHILOSOPHIÆ HERMETICÆ

Tractatus primus, qui eſt

VERVS HERMES.

Autore

HENRICO NOLLIO.

PRÆFATIO.

NEmo non hoc ſeculo, qui vel ſimplicem aquam, vel oleum è corpore extrahere nouit, non tantum haberi, ſed etiam audire, Hermeticus deſiderat. Et Medici hodierni, qui Chymiæ beneficio remedium aliquod concinnare didicerunt, ab Hermete nomen mutuantur; idque eo fine, vt veris philoſophis veriſq; medicis à vulgo annumerentur. Manifeſtum enim eſt, & vel vulgo notum, quod Hermes philoſophorũ pater appelletur, veramque ſophiam, Deo inſpirante, obtinuerit, atque ex ea ſummam totius mundi gloriam, vniuerſam omniũ rerum imperfectionem quandã habentiũ medicinam ſibi comparauerit. Quis ergo non ex animo optet eſſe Hermetis verus & genui-

genuinus filius, atque eiuſdem ſapientiæ particips, verum enim vero quemadmodum Conſulis nomine non dignatur, qui nunquam conſulatu functus eſt: ita quoque nunquam nomē ſapientis Hermetis ſibi ſumat, qui ſapientiæ Hermeticæ ne micā poſſidet. Id quod ex animo penſitās hodiernorū ſophiſtarū arrogantiam, qua ſimiles viris antiquis, veræ ſapientiæ cultoribus videri quā eſſe malunt, agnoſco: Vnde in ſincerioris philoſophię gratiam, atque in ſophiſticæ ambitionis refutationem hunc compendioſum tractatum conſcribere, atq; verum Hermetem inſcribere volui, vt candidus lector veros Hermeticos à pſeudo-Hermeticis & ſophiſtis diſcernere ſciat. Tempus enim eſt præſens, quo philoſophia in vulgus nota atque cum ſophiſtica ſummum commercium habens repudietur, veraque ſapientia, quæ ab antiquis Sophis exculta, & ad nos propagata eſt, è tenebris ad lucem reducatur, atque ſophiſticæ altercationes ad autorem ſuum, Cimmeriaſque tenebras redeant, ne inpoſterum ſumptus & horæ in ſophiſticis ſcriptis inutiliter inſumantur. Vt vero hic tractatus certa & perſpicua tractetur methodo, docebo;

I. Quis

I. Quis HERMES *philoſophorum pater fuerit? II. Quam doctrinam* HERMES *docuerit? III. Quomodo propagata? IV. Qua occaſione à ſophiſtis defœdata fuerit? Et. V. Qua ratione è tenebris vera* HERMETIS *ſophia ſit eruenda?*

Deus ita gubernet & mentem & calamum meum, vt quicquid hic iam ſim in medium prolaturus, veræ philoſophiæ filiis in ſummam cedat vtilitatem; ſophiſticæ vero amatoribus, atque indignis homuncionibus via & aditus ad penetralia ſolidæ noſtræ ſcientiæ precludatur, ne Margaritæ porcis obiectentur, & indigne conculcentur. Amen.

CAPVT I.

Quis HERMES?

AB Hermete cum per plures Chymiſtæ nomẽ mutuentur, atque ingenue ſe Hermeticos appellitent, ante omnia neceſſarium eſt, vt quis ille *Hermes fuerit*, à quo hoc tempore denominari ex animo cupiunt, edoceamus, atque probe diſcutiamus: Autore enim bene cognito, facilius inde ii, qui ſiue ſecundum rei veritatem ſiue falſo nomen illud ſibi tribuant, innoteſcunt. HERMES ergo, de quo iam dicimus, fuit Rex Ægypti, dictus Triſmegiſtus, ſeu Ter Maximus, quod omnium rerum hoc Macrocoſmo contentarum, atque in tria regna, nimirum in minerale, vegetabile & animale diſtributarum perfectam & exquiſitam ſcientiam habuerit, atque vniuerſi huius theatri quintam eſſentiam omnium virium tam ſuperiorum, quam inferiorum receptaculum non tantum elaborauerit, ſed etiam ad poſteros ænigmatico & obſcuro ſtylo tranſtulerit. Tanti theſauri deſcriptionem in Tabula Smaragdina in valle Ebron poſt Diluuium inueniſſe, atque Dei inſtinctu & inſpiratione eius tabulæ genuinum ſenſum percepiſſe ille dicitur.

CAPVT II.

Quam Doctrinam HERMES *docuerit?*

DOcuit ergo Hermes nullam aliam doctrinam, quam illam, quæ in tabula Smaragdina comprehenſa eſt, atque vniuerſi mundi compendium nobis ob oculos ponit.

TABV-

TABVLA SMARAGDINA
Hæc eſt.

Verum: Sine Mendacio: Certum, & veriſſimum. Quod eſt inferius, eſt ſicut quod eſt ſuperius: & quod eſt ſuperius, eſt ſicut quod eſt inferius, ad perpetranda miracula rei vnius. Et ſicut omnes res fuerunt ab vno; meditatione vnius: ſic omnes res natæ fuerunt ab hac vna re adaptatione. Pater eius eſt ſol, mater eius eſt luna. Portauit illud ventus in ventre ſuo. Nutrix eius terra eſt. Pater omnis theleſmi totius mundi eſt hic. Vis eius integra eſt, ſi verſa fuerit in terram. Separabis terram ab igni, ſubtile à ſpiſſo, ſuauiter, cum magno ingenio. Aſcendit à terra in cœlum, iterumque deſcendit in terram: & recipit vim ſuperiorum & inferiorum. Sic habes gloriam totius mundi. Ideo fugiet à te omnis obſcuritas. Hic eſt totius fortitudinis fortitudo fortis, quia vincet omnẽ rem ſubtilẽ, omnemque ſolidam penetrabit. Sicut mundus creatus eſt. Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus eſt hic, itaque vocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes philoſophiæ totius mundi. Completum eſt, quod dixi de operatione ſolis.

Hæc tabula omnem ſapientiam, quæ in lumine naturæ ſeſe offert conſpiciendam, compendioſe deſcribit, atque inſignes eius vires commendat, dum id, quod in iſta tabula docetur,

omnes virtutes, quas & ſuperiora & inferiora corpora obtinent, poſſidere dicitur. Magna ſane Philoſophia, quæ tam eximium & precioſum theſaurum nobis pandit! Et nemo hominum vni noſtro Deo ſufficientes grates agere potis eſt, quod Hermetem philoſophorum omnium principem excitarit, permiſeritque, ab eodem ſinceriorem philoſophiam ad poſteros propagari. Noſtrum eſt ſingulis horis Deum orare, vt in verè Hermeticæ ſophiæ penetralia introducamur, & genuini Hermetis filii reddamur.

Vt vero Beneuolus Lector & veritatis ſophicæ ſtudioſus dilucidius ſapientiam recenſita tabula comprehenſam percipiat, 1. Specialius theſaurum & myſterium ſincerioris philoſophiæ tractabo. 2. Materiam eius more philoſophico explicabo: & 3. Modum arcani iſtius ex materia philoſophica conficiundi demonſtrabo, vt vel hinc conſtet, eum non eſſe verum Hermeticum, qui ad iſtum modum veram materiam non tractet. Vt igitur exordiar à primo capite, Theſaurus & myſterium ſincerioris philoſophiæ à veris ſapientibus arcanum arcanorum & medicina medicinarum appellatur. Arcanum arcanorum vocatur, quod, cum macrocoſmi totius vires in ſe tanquam in compendio complectatur, nullumque aliud arcanum ei reſpondeat, præ cæteris omnibus myſteriis celari, arcanumque manere debeat, ne ad indignos deueniat, atque in ſummum abuſum, nimirum in damnum & perniciem proximi, contemptumque Dei trahatur. Medicina medicinarum dicitur, quod omnium aliarum medicinarum virtutes & efficaciam in ſe quaſi contractam

I. Theſaurus & myſterium phyloſophiæ.

poſſi-

poſſideat, omniumque imperfectionum, quibus tam mineralia & vegetabilia, quam animalia obnoxia ſunt, curam & ſublationem ſubminiſtratione eminentiæ & ſubſtitutione perfectioris eſſentiæ vere ſine omni difficultate inſtituat. Eſt vero " hic Theſaurus nihil aliud, quam Spiritus cœleſtis " à Sole & Luna, cæteriſque aſtris ad nos demiſſus, " atque in catholico ſubiecto in ſummam medicinam excoctus, qua homo omnibus morbis eximitur, in ſanitatis perpetuo ſtatu vſque ad terminum vitæ diuinitus ſibi præfixum conſeruatur, ingenium eius acuitur, memoria adiuuatur, intellectus mirandum in modum illuminatur, metalla imperfecta in verum & non apparens aurum trãſmutãtur, vegetabilia queomnia ita reficiuntur, vt vires, vigorque ipſorum in ſummo gradu facile deprehendi poſſint. Cætera taceo, ne maleuolis & calumniatoribus anſam vituperandi & conuitiandi præbeam.

E Sole vero tanquam mare & patre & Luna tanquam fœmina & matre ſumma illa medicina deſumitur, atque non niſi in Mercuriali ſubſtantia reperitur. Secundum hunc verſiculum. II. *Materia lapidis.*

Eſt in MERCVRIO, quicquid quærunt ſapientes.

Si per *Mercurium ſolum* perficere poteris magiſterium, ait ſubtiliſſimus Geber, eris precioſiſſimi operis indagator. Itaque quia *Solus* Mercurius vera materia medicinæ eſt, materia illa erit vna. Et quia vna, multa ſimul ad ipſam medicinam non requiruntur. Vnde philoſophi aiunt, artem ſuam in multitudine rerum non perfici.

Ex dicta autem materia medicinæ Hermeticæ conficiundę modum Hermes noſter in ſua tabula III. *Modus operandi in verã materiam.*

 hiſce

hiſce verbis exprimit: *Separabis terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo, ſuauiter, cum magno ingenio.* Tria hic notabis 1. ignem Hermetis eſſe vnicum, quia operatio deſcribitur vna. 2. Eſſe tenuem & lenem, quia ſeparatio terræ ab igne debet fieri ſuauiter cum magno ingenio. 3. Ipſam operationem, quæ in ſeparatione terræ ab igne, ſubtilis à ſpiſſo conſiſtit: id quod fit continua irrigatione & aquæ affuſione. Quo enim ſæpius terræ aqua affunditur, eo magis ipſa terra attenuatur & ſubtiliatur, vſque dum infans ſophorum exinde prodierit. Vnde vt aſcendendo à terra in cœlum, & iterum deſcendendo in terram filius ſapientiæ primum à natura generatur; ita idem filius ſimili aſcenſu & deſcenſu in philoſophico vaſe in ſolidam medicinam, reiectis vulgaribus chymiæ operationibus, regeneratur. Sic tandem concludo.

Veri Hermetici veram philoſophici myſterii materiam paulo ante deſcriptam ſciunt, non niſi vnam agnoſcunt, atque modum in Hermetis tabula depictum & adumbratum in operando obſeruant.

Atqui vulgares chymiſtę nec ſciunt veram materiam, nec vnam ſed plures adhibent, nec modum operãdi Hermeti obſeruatũ ſectantur. Ergo

Vulgares chymiſtæ non ſunt veri Hermetici. Propoſitio negari non poteſt: æquum enim eſt, vt qui ab autore aliquo nomen ſibi ſumat, eiuſdem autoris inſtitutum ad amuſſim ſequatur. Aſſumptio tandiu vera eſto, donec vulgares chymiſtæ demonſtrauerint, ſibi & veram materiam, modumque in illam operandi verum, perſpectum & exquiſite notum eſſe. Pro me aſſumptum con-

firmat

firmat Michael Sendiuogius, qui tractatu ſuo primo in hæc verba loquitur: *Si hodie reuiuiſceret ipſe philoſophorum pater HERMES, & ſubtilis ingenii Geber; cum profundiſſimo Raimundo Lullio, non pro philoſophis, ſed potius pro diſcipulis à noſtris Chymiſtis haberētur: Neſcirent tot hodie vſitatas deſtillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia opera Artiſtarum, quæ ex illorum ſcriptis huius ſeculi homines inuenerunt & excogitarunt. Vnicum tamen nobis deeſt, ſcire, quod ipſi fecerunt, lapidem videlicet philoſophorum, ſeu tincturam phyſicam.* Nos dum illam quærimus, alia inuenimus. Quæ cum ita ſint, ratum & firmum eſto. Quicunque ſcit Hermetis magiſterium, eiuſque præparandi modum, Verus eſt Hermeticus: Qui neſcit, & ſe tamen Hermeticum ſalutari cupit, quamuis omnia alia olea, ſalia & aquas diſtillare norit, ille eſt mendax, & ſophiſta.

CAPVT III.

Quomodo Hermetis Doctrina propagata fuerit?

DOctrina HERMETIS cum tantum arcanum, quo in vniuerſo hoc modo ex naturæ profundiſſimo penu non habetur maius & præſtantius, proponat, atque eius cognitione indignum vulgus, quod plus mundi gloriam, quam ſuam ipſius ſalutem, & æternam felicitatem affectat, ad abuſum facile prolabatur. *Veri philoſophi* vnanimi conſenſu, id myſterium ſibi ſolis concreditum ſeruare, atque omnes indignos omni ſtudio ab eo procul arcere voluerunt. Audi ſubtiliſſimum

liſſimum Raimundum Lullium, qui theor.teſt.c.
" 6.ſic ait: *Secretum teneas, quia totum ſit arte & ſcien-*
" *tia, & nulli dices, niſi velis maieſtatem philoſophorum &*
" *ſecreta eorum accuſare, &c.*

Quæ cum ita ſint, ſinceriores philoſophi ſtylum ſuũ in hunc modũ formarũt, vt à ſolis doctrinæ filiis ipſorum dicta apprehẽdantur & intelligãtur, ſophiſtis verò & indignis veræ ſapientiæ nucleus maneat abſcõditus. Vnde iam ænigmatico & parabolico, iam plane alieno ſtylo ſapientes artem Hermetis conſcripſerunt & expoſuerunt, vt nihil, niſi inania figmenta philoſophaſtris, ingentia vero myſteria veris Hermetis diſcipulis ſciuiſſe videantur. Lapidem ſeu medicinam ſuam omnibus nominibus nominauerunt, quia omnium rerum virtutes in ſe continet. Ad literam ergo philoſophici tractatus nec volunt nec debent intelligi.

CAPVT IV.

Quomodo & qua occaſione Hermetica philoſophia defœdata fuerit.

MVndus cum diuitiis adeo indulgeat, vt noctesque dieſque in corradendis pecuniis inſumat, atque per otium & negotium nihil niſi argentum meditetur, variæ technæ à plurimis hactenus inuentæ fuere, quibus alios circumueniant, diuitias vndecunq; colligant, aliorumque loculos emungant. Verſutia hic opus eſt. Vnde inueniuntur, qui diuitibus, (cum hi, quo ditiores fuerint, eo ardentius ad auri ſui maiorem acceſſionem adſpirent) magnam auri copiam & ſapientiſſimi opulentiſſimique Salomo-

ni-

nis immenſos auri theſauros pollicentur, atque ſe indubitatos auri conficiundi proceſſus tenere temere gloriantur. Auari iſti homines, qui Midæ ſimiliores quam Hermeti philoſophorum patri haberi volunt, mox fidem adhibent, ſumptus ſubminiſtrant, ingentibus muneribus impoſtores afficiunt, atque auro inhiantes de die in diem Pluti acceſſum expectant. Sed omnis ſpes in nihilum tandem abit: Impoſtores cum dedecore vel aufugiunt, vel ſe quodammodo excuſant. Sunt & præterea alii, qui ex ſcriptis ſophorum literaliter intellectis ſine naturæ veræ vera cognitione ad magiſterii Hermetici veritatem prouehi intendunt. Verum cum ad literam vbique philoſophorum ſcripta intelligant, ad ſua ſophiſtica figmenta, quæ vel ipſi ſibi imaginati fuere, vel ab aliis accepere, ſenſum eorum detorqueant, nec naturæ viam notam habeant, nunquam ipſorum conatus ad frugem peruenit, ſed in perpetuum quærentes nihil inueniunt, quod vel micā ſapientiæ Hermeticæ habeat. Si in opere ſuo colorem aliquem ſimilem colori alicui, à ſophis depicto deprehenderint, lætantur, exultant & triumphāt, non cogitantes, quod cuique corpori omnis generis colores inſint, atque ignis varii varia diſpoſitione è tenebris prolici queant. Inter iſtas vero læticias proceſſus fingunt, eos dictis ſophorum palliant, atque caro precio vendunt, vt ſibi ad delicias mundi argentum concilient. Sophiſtæ hi ſunt, qui Hermeticæ arti ex eiuſmodi ſophiſticationibus & deceptionibus maculam affricant, contemptum afferunt, atque alios homines vel ipſius veritatis amantiſſimos in conſortium

ſuum trahere, extremamque in perniciem intrudere pro more habent. Hiſce nebulonibus piorum aures non pateant: ſed ſerio cogitent, ſtudium Hermeticum verſari non primario circa auri elaborationem, ſed circa medicinam, quæ non tantum auri, ſed etiam omnium aliorum tam ſuperiorum quam inferiorum corporum vires in ſe poſſideat. Tantum de Hermeticæ doctrinæ conſpurcatione aliunde inuecta dixiſſe ſufficiat, & verum maneat, auri aucupio, ſophiſtarum fraude, literali dictorum philoſophicorum ſenſu, proceſſibus ſcriptis, atque naturæ neglecta conſideratione veram HERMETIS artem defœdatam eſſe, atque in odium & contemptũ deueniſſe.

CAPVT V.

Qua ratione è tenebris vera Hermetis Sophia ſit eruenda?

MAgna ſane ſapientia eſt, quam HERMES Dei inſpiratione ſibi acquiſiuit, & quanto maior & præſtantior eſt, tanto maiorem diligentiam ei comparandæ quiſque hominum adhibere cupiat: Æquum enim eſt, vt, quod omnium hominum vtilitati inſeruire poteſt, omni ſtudio quæratur & veſtigetur, verum cum philoſophi artem Hermetis ſtudio ex Dei indultu obſcure tractarint, eam ſolis doctrinæ filiæ ſcripſerint, atque Sophiſtæ ſuis fraudulentis proceſſibus magis magiſque obfuſcarint, in rationem, qua è tenebris ars illa diuina eruatur, quiſque veritatis amans inquirere ſtudeat. Ego hac vice iis, qui ex intimis cordis viſcerib. & nõ ex ficto animo ad ſinceriorẽ philoſophiam adſpirãt, viam certiſſimam, qua è tenebris

bris in lucem ars Hermetis ſtatuatur, ex philoſophorum vnanimi conſenſu & ipſo naturæ lumine explicabo. Moneo itaque primum, vt porta mea Hermeticæ ſapiẽtiæ diligentiſſime legatur & ad ei⁹ monita artis philoſophicę ſtudioſus omnes ſuas cogitationes & operationes dirigat. Non vero arbitrator, ſibi viam ad arcanum arcanorũ ex porta mea patere poſſe, niſi virtutibus iam recenſendis ſit prædítus. Qui ergo philoſophici myſterii, ab Hermete *philoſophorum patre* per tabulã Smaragdinam ad nos tanquam ad genuinos hæredes propagati ſcientiam ex animo conſequi deſiderat, ille

I. DEVM timeto & ſe humiliato.

Initium ſapientiæ eſt timor Domini: ait Syracides. Eum, inquit Hermes lib. de compoſitione, qui in hanc artem & ſciẽtiam introduci vult, oportet arrogantiæ vitium à ſe repellere, & pium eſſe & probum, ac profundæ rationis, hominibus humanum, & ſereni vultus ac hilarem, Deumque ante omnia timere.

II. Eſto ſufficienter locuples.

Id eſt, Tantas habeto diuitias, quantæ ſumptibus in magiſterio collocandis, & ſuſtentatione vitæ ſuæ, dum operatur, ſufficiunt: Cum enim ſumptus noſtro operi impenduntur, impoſſibile eſt ex Ariſtotelis ſentẽtia, indigentẽ philoſophari.

III. Beneficus & largus.

Itaque nec auarus, nec vſurarius, nec monetæ renouator, nec mercator eſto. Atque hinc Lull. c. 29. theor. teſt. ait: illud ſecretum non manifeſtari, niſi philoſophis, & philoſophiæ veræ filiis, qui ſunt indagatores & amatores eius, & non ſophi-

ſtis, plenis mendaciis, nec auaris, nec amatoribu
mundanis; ſicuti ſunt vſurarii, mercatores & re
nouatores monetæ, cambiatores & congregato
res theſaurorum, condemnatis, & per Diabolum
incantatis, qui nolunt laborare, nec inquirere ni
in res palpabiles.

IV. Mitis ſeu humanus,

Teſte Hermete citato loco.

V. Sobrius, non gulæ deditus.

Atque hinc facile intelligis, quam procul à no
ſtra arte abſint, qui dum aliis aurum cudere mo
liuntur, noctesque dieſque potationibus conti
nuis indulgent, & ebrietatem ſtudio ſectantur.

VI. Firmus in propoſito & conſtans.

Roſar. phil. p. 206.

Vnius eſto voluntatis in opere naturæ, ne
modo hoc, modo illud attentare præſumas; qu
in rerum multitudine ars noſtra non perficitur.

Lull. lib. de animæ tranſmutatione.

Non fatigeris, nec ab opere ceſſes, & inuenie
quod optas.

Michael Sendiuogius tract. 2.

Scrutatorem naturæ oportet eſſe veracem
ſimplicem, patientem, *Conſtantem*, *vnica ſalte*
rei animum applicantem.

VII. Patiens.

Id eſt: Moram, quæ in noſtro magiſterio e
maxuma, non ægre ferto.

Thomas Aquinas c. 2.

Qui patientiam non habet, ab operatio
manum ſuſpendat.

Moſe

Moſeus in Turba.

Niſi patientiam habeatis, errabitis in regimine, & corpus corrumpetis.

Zenon in Turba.

Qui prolixitatem decoctionis & compoſitionis patienter fert, lucrum accipit.

Bacaſer in Turba.

Qui patiens eſt in regimine, ingredietur artem.

Lull. c.19. theor. teſt.

Intellige, quod omnis mora, nec non tarditas in hac arte electæ ſunt operando patienter, nec ſine patientia iter arripias: cum tibi contigerit ſtudio cognoſcere multa, patientiam retine, ſemper operando directe, & ſic philoſophiam habebis habituatam. Operi patientia datur: Patientia enim morum ſemper eſt maxuma in noſtro magiſterio.

VIII. Taciturnus.

Ea enim, quæ ex ſincera philoſophia addiſcit, & indubitata experientia vera eſſe deprehendit, in vulgus non ſpargito, ne porcis margaritas obiicere videatur, & per abſum arcanorum pereat. Confer. c.1. lib. Thomæ Aquinatis ad Rainaldum.

CONSECTARIVM.

Ac proinde non diſputato, non altercator.

Hoc noſtro ſeculo, & ante in ſcholis publicis ſapientiam veram altercando & diſputando aſſequi nemo non in animum inducit ſuum. Et qui à ſtudioſorum & literatorum vulgo commendari laudarique deſiderat, animum totum vel ad refutationem aliorum ſcriptorum appellit, vel nouas

con-

controuerſias mouet Verum vt in ſapientia vulgari, quæ nihil arcani in ſe complectitur, illud ſtudium merito probatur, cum indignis philoſophaſtris quiete animi, quæ in ſolida naturæ cognitione conſiſtit, frui haud liceat; Sic ſincerior philoſophia econtra quiete animi delectatur dum omnem dubitationem circa arcana naturæ excludit, atque de iis cum nullo hominum confert, ne mutua ex diſceptatione forte fortuito ſummum philoſophiæ arcanum indigno alicui innoteſcat. Id cuius reuelationem Deus ſibi ſoli reſeruat, nemo manifeſtato.

IX. Ingenioſus.

Id eſt: Non eſto ingenio ſtupido, ſed ſagaci, & ſubtili. Videndũ tamẽ, ne ſit nimium ſubtilis, qui præ nimia ſua ſubtilitate dictis ſophorum & ipſi naturæ nouitatem quandam inuehat, ſenſum afferat, non exinde efferat, atque naturam potius ad ſuæ rationis cogitata, quam hæc ad illã metiatur. Siquidem inde naturæ ſimplicitas peruertitur, & ad intima veræ ſapientiæ penetralia acceſſus impeditur. Natura vt ſimplex eſt: ita indagatorem ſimplicem, non nimis ſubtilem requirit.

X. Pſeudochymicos & ſophiſtas vitato.

Qui, vt verbis Roſarii philoſophorum vtar, decepti ingenii ſui tarditate, & ad inopiam deducti alios etiam tentant ſeducere, & ad miſeriam compellere. Hinc ita Teruiſinus: Fugite ſophiſticationes Alchymiſtarum nequam & quoſcunq; alios qui fidem iſtis adhibent: nam ſi quid boni vos lectio librorum docuit, falſis iuramentis & aſſertionibus adimere conantur. At ais; te ex animo vell

fuge.

fugere ſophiſtas, ſi noſſes & cum non noueris, te non poſſe eos vitare. Vt igitur conqueri deſinas, atque ex ſuis ſignis ſophiſtas dignoſcas, characteres eorum nouem propoſitionibus deſcribam.

I.

Sophiſtæ vulgaribus operationibus, calcinationibus, ſolutionibus, congelationibus &c. inſudant.

Vnde huiuſmodi operationes Teruiſinus appellat deceptiones, vt vero intelligas, quantum ſit diſcriminis inter noſtras & vulgares operationes, attende ad ea, quæ iam ſum dicturus. Vulgo calcinant, ſed ſine corporis multiplicatione, potius cum diminutione: philoſophi calcinant cum corporis multiplicatione. Vide Quercetanum reſp. ad Aubertum pag. 66. Vulgo calcinant igni comburenti: philoſophi aqua. Vulgo ſoluunt, & ſolutione facta ſeparant menſtruum: philoſophi ſoluunt ita vt ſoluens & ſolutum in vna homogenea eſſentia permaneat: Teruiſ. in epiſtola ad Thomam de Bononia. Vulgo ſolutio & congelatio diuerſis fiunt temporibus & horis: philoſophi dum ſoluunt, ſimul congelāt. vide Lud. Puer. mihi p. 198. Præterea vulgus corpora liquefacit per ignem comburentem: philoſophi per aquam: vnde dicitur: Liquefacite corpora liquefactione non vulgari, ſed noſtra, quæ eſt cum aqua. Vide Auror. conſurg c. 27. & Roſar. phil. mihi p. 333.

II.

In illo laborant, quod in ſe tincturam philoſophis notam non habet.

Stultis

Stultis ſunt ſtultiores, ait Senior qui præpara illud, quod in ſe tincturam non habet.

III.

Variis in vaſis ſuas materias coquunt.

Operantum, inquit Dionyſius Zacharias G lus, hac tempeſtate pars maxuma errorem ſuu hoc ipſo fateri cogitur, cum nemo non ipſoru tres vel quatuor furnos habeat, & nonnulli d cem vel duodecim, hunc ad calcinandum, illu ad ſoluendum, alium ad ſublimandum & innu mera vaſa, quibus vtuntur: verum enim vero ii extremum operarētur, priuſquam hac via ad pe fectionem peruenirent, niſi ſuas operation corrigerent.

IV.

Ingentes ſumptus ad magiſterium requirun

Id quod Reges, Principes, Comites & nobil viri, qui eos alunt, vbertim teſtari poſſunt, ſe multæ expenſæ non ſunt noſtro magiſterio co ficiundo neceſſariæ; quia vna materia, vnum va & vna ſola coctio ad lapidis creationem requiri tur. Vili precio, ait ſubtiliſſimus Geber, ad com plementum peruenies.

V.

Proceſſus habent ſcriptos, ſecundum qu operantur.

At ars noſtra nullo continuo proceſſu ad l teram intellecto continetur: philoſophi veri a eo hanc noſtram ſcientiam ænigmatibus, par bolis & figuris occultauerunt, vt impoſſibile ſola librorum lectione ad cognitionem huius a tis peruenire. Dionyſ. Zach. Gall.

VI

VI.

Vltro ſua officia magnatibus deferunt, atque iis artem auri conficiundi pollicentur.

Magnates vel ad ſuperbiam, vel ad mundi delicias vel ad tyrannidem diuitias expetunt, ac proinde iis, qui ſe auri conficiundi rationē tenere gloriantur, faciles præbent aures, non cogitantes, quod auri ſtudium à philoſophis non primario, ſed ſecundario ſpectetur. Aurum primo non intendit, qui omnium rerum, non ſolum metallorum ſed etiam vegetabilium & animalium vitia, imperfectioneſque vno catholico remedio ex omnium perfectiſſimo corpore extracto auferre, & in perfectiones tranſplantare ſibi proponit. Si metallorum perfectionem ſolam non quærunt philoſophi, quo fine opus eſt, vt in metallico corpore omnium rerum ſupplementum & inſtaurationem quæramus. Tinctura auri cum certū & determinatum rerum ſublunarium genus ſit, catholicum remedium eſſe nequit: ac proinde qui vniuerſalem affectant medicinam, tincturam auri per ſe non appetunt, ſecus qui faciunt, ſophiſtæ ſunt, & nunquam noſtro magiſterio dignabuntur. Quia autem magnates ſunt ſitientiſſimi auri & pecuniæ, Sophiſtas auri tincturam primario intendentes ad ſe vocant, vel quando ſuam operam deferunt, ſibi diuinciunt, vt breui magnam argenti copiam ipſorum auxilio corradant. Verum vt ſtultum eſt magnatum propoſitum: ita nunquam aliquid aliud, quam ſummam argenti iacturam inde reportant. Suſpectus eſt omnis, ait Thomas Aquinas, in hac arte ſeruiens regibus & prælatis.

VII.

VII.

Aſſeuerant ſe ſæpius feciſſe, ſed tum non ha-buiſſe neceſſaria, Teruiſ.

VIII.

Se continuo maxuma cum diligentia per multos annos ad fornaces ſuas adſediſſe & ſine intermiſſione operatos fuiſſe prædicant.

Hoc eo fine faciunt, vt aliquid arcani ex tanto labore didiciſſe videantur, & apud incautos facilius ſe inſinuent.

IX.

Ex lumine naturæ rationem ſui operis exponere neſciunt: ſed ſine rationibus ſuam ſcientiam veram eſſe garriunt, adduntque ſæpe, ſe arcanorum fuiſſe participes redditos à docto quodam viro, quem fingunt, vt alterius eruditione fraudes & ſophiſmata ſua pallient.

Non enim ſunt philoſophi, nec guttulam de fonte naturæ guſtauerunt, ac proinde ſatis mirari non poſſum, quod magni viri ab eiuſmodi impoſtoribus ſibi imponi patiantur, non reputantes, ſine artibus præclaris & liberalibus nullam myſteriorum perfectam cognitionem vnquam eſſe acquirendam. Quicunque, ait Teruiſinus, radices minerarũ & ſimplices & cõpoſitas ignorat, principia naturæ ignorat; Ergo & artis: & per conſequens erit ſophiſta potius, quam philoſophus.

CONCLVSIO.

Quod ſi, Suauiſſime Lector, hunc meum tractatum, quem VERVM HERMETEM inſcribo, dili-

genti lectione percurreris, non tantum ex eo abunde percipies, hodiernos chymiſtas non eſſe veros Hermeticos, imo potius ſophiſtas, qui ſanam noſtram philoſophiam ſuis falſis receptiunculis obſcurent, deprauent, atque, cum arcanum Hermetis aſſequi nequeant, quaſcunque chymicas operationes Hermeti adſcribant, ne ab Hermetis ſtudio alieni videantur: Sed etiam via, qua ad ſecretioris philoſophiæ magiſterium promoueri poſſis, tibi profunde rem penſitanti, & ſedulo inquirenti demonſtrabitur. Interim vale diu in Deo & Filio eius IHSVH Chriſto. Zigenhainiæ 2. Octob. Anno 1615.

Veri Hermetis Finis.

Deo *vni, & Filio eius* IHSVH *Chriſto ſit laus & gloria in æternum,*

AMEN.

PHILOSOPHIÆ HERMETICÆ

Tractatus ſecundus, qui eſt

PORTA HERMETICÆ SAPIENTIÆ,

Cum quinque clauibus appropriatis.

Autore

HENRICO NOLLIO.

PRÆFATIO.

H*Vnc tractatum, Beneuole Lector, portam Sapientiæ Hermeticæ inſcribo, quod nemo ad arcanum Hermetis pervenire poteſt, niſi clauibus à me hic propoſitis ad reſerationem portæ vtatur.* Eſt vero porta ſapientiæ noſtræ *nihil aliud, quam* naturæ inuolucrum, quo macrocoſmi filius, filius Solis & Lunæ, lapis philoſophorum alias dictus, in abſtruſo latet. *Qui ſi in lucem ſiſtitur, atque è naturæ tenebri-*

coſo

coſo corpore eruitur, in nobiliſſimam omnium abit medicinam. Situ, Sincere Lector, myſterium illud omnium præſtantiſſimum, & miraculum naturæ vere admirandum ex ſincerioris philoſophiæ arce reportare in animo habes, per genuinam portam ingredere, atque ad eius apertionem proxime enarrandas claues adhibe. Claues vero enumero quinque: Quarum prima eſt; Inuocatio Numinis diuini. 2. Meditatio. 3. Viua inſtitutio. 4. Lectio. & 5. Operatio. *De ſingulis ordine tractabo.*

CAPVT I.

DE INVOCATIONE NVMINIS Diuini.

1. TV, *qui ad philoſophorum artem adſpiras,* (a) *Sine intermiſſione,* (b) *in fide,* (c) *nihil hæſitans* (d) *Deum* (e) *orato, vt eius auxilio ad arcanum arcanorum peruenias.*

(*a*) Sine intermiſſione oportet orare & non defatigari: Lucæ. 18. v. 1. (*b*) Omnia quæcunque petieritis in precatione, credentes, accipietis: Matthei 21. v. 22. Marci 11. v. 24. (*c*) Si cui veſtrum deeſt *Sapientia*, à Deo dante omnibus ſimpliciter nec

exprobrante poſtulet, ac dabitur ei, poſtulet vero cum fiducia, nihil hæſitans: Nam qui hæſitat, fluctui maris qui ventis agitur & impetu rapitur, ſimilis eſt: Neque exiſtimet homo, ſe quicquam accepturum à Domino, Iac.1.v.5.&. 6.(*d*) Omne enim donum perfectum è ſupernis eſt, deſcendens à patre luminum: Iac.1.v.17.(*e*) Quiſquis enim petit, accipit, & quicunque quærit, inuenit, & pulſanti aperietur. Matth 7.v.8. Itaque cum hæc pura & diuina ſcientia, teſte Morieno & omnibus philoſophis, ſit donum altiſſimi, qui eam ſuis commendat, non decet, ait idem Morienus, quenquam ſe ab hoc magiſterio retrahere, ſed ſuam fidẽ & ſpem in altiſſimo firmiter configere, illumque aſſidue orare, vt diuinum & mirabile opus efficiat.

Baſil. Valent, mihi p.2.

Jch ſage dir in lauter Warheit / daß / ſo du vnſern groſen vralten Stein machen wilſt / ſo folge meiner lehre / vnnd bitte für allen dingen deinen Gott / den Schöpſer aller Creaturen / daß er dir darzu ſegen / vnd gedeyen geben wolle.

II. Deo ex toto animo in precibus voueto, te per philoſophorum arcanum Eccleſiæ, pauperibus, omnibuſque piis, qui tuum poſcunt auxilium, adfuturum.

Alio profecto fine ne quærito HERMETIS magiſterium: ſi Secus feceris, non acquires Vnde & omnes ii, qui eam ob cauſſam chymiam Hermeticam tractant, vt mundanas diuitias ſibi comparent, ſplendide & magnifice nde viuant, atque tyrannidem ſuam, quam ſub corde

corde tectam gerunt, magis magiſque exercere valeant, nunquam adepturi ſunt quamuis in mille annos veſtigent.

Baſil. Valent. mihi p. 3.

Gedencke / wenn du zu ehren geſetzt wirſt / daß du dem armen vnd dürfftigen darbieteſt / jhn auß elend zu erretten / vnd mit deiner hülfflichen hand zuerfrewẽ / auf das du deſtomehr ſegen vom HERREN empfangeſt / vnd einen Stuhl im Himmel durch beſtetigung deines glaubens vberkommen mögeſt.

Capvt. II.
DE MEDITATIONE.

I. *ANtequam ad opus te accingas, imaginare diligenter quid quæras, & quis ſit intentionis tuæ ſcopus & finis.* Sendiuog.

Lull. c. 24 theor. teſt.

Antequam aliquid facias, vide quid velis facere, & ſapienter operare.

Et c. 31. eiuſdem libr.

Debes præmeditari, fili, cui rei debeas manum apponere ad operandum.

II. Diligenter (a) *naturam rimator*, & (b) *dicta philoſophorum probe meditator.*

(*a*) Sine lumine enim & cognitione naturæ impoſſibile eſt hanc aſſequi artem, niſi ſingulari reuelatione alicui contingat, vel per ſecretam amici demonſtrationem: Sendiuog. Fruſtra ergo, vt ait idem in Epilogo, laborat ille, qui ſine naturæ cognitione manus ad labores porrigit.

 (*b*) Lull.

(*b*) Lull. c. 29. Theor. teſt.

Nota doctrinas noſtras, & gloſa fortiter per multas conſiderationes & reiterationis ſpeculationes, ſi deſideras nos intelligere.

Morienus.

Si quis philoſophorum dicta inuenerit, in illis diligenter ſtudeat, donec ea recto modo intelligat: cum diuturnitate enim meditationis immenſæ ſcientiarum arcanum & incomparabilem theſaurum inuenit.

CONSECTARIVM.

Itaque ad praxin ne accedito, niſi in theoria diligenter verſatus fueris.

Oportet enim, vt in hoc ſtudio doctrina experimentum præcedat.

Lull. c. 53. Theor. teſt. ſub finem.

Niſi per theoriam naturas intelligas, nullo tempore per practicam opus tuum corrigere ſcies: ſed potius in errorem cades.

Teruiſinus ad Thomam de Bononia.

Errare contingit ad opus accedere volentes, omiſſo & neglecto mentalis practicæ iudicio, quã theorica in animo operatur, priuſquam ad opus conficiundum operationes accedant.

Razes.

Non poteſt facile eius in praxi manus inclareſcere, niſi cuius mens in theorica prius maceretur: ille enim ad operationes ſecurus accedit, cuius in mente plures operationum imagines reſul-

reſultant. Confer & Arnold. præf. in Roſ.

Lull. lib. Vade mecum.

Ars noſtra ſine philoſophia nec doceri, nec poſſideri debet.

Paracelſus lib. vexat. p. 932.

Wer baß dichtet / der trifft auch baß die kunſt / vnd findet die warheit: id eſt: Qui rem acutius perpendit, veritatem attingit.

Idem lib. de imag. c. 12.

Einer der da ſpeculiret / vnd hat deren dingen einen verſtandt / darinnen er ſpeculiret / leſt er nicht dauon ab / vnd jhm ernſtlich angelegen ſeyn / ſo erfindet er in ſolcher ſpeculation die practick. id eſt: Qui ſpeculatur, & res, quas ſpeculatur, intelligit, ſi non deſinat, ſed ſollicite rem curæ, cordique habeat, per ſpeculationem talem practicam inuenit.

III. Diligenter conſiderato, num propoſitum tuum cum natura concordet, an ſit poſſibile; Ab exemplis diſcito apparentibus, ex quibus rebus quid fiat; quomodo & in quali vaſe natura operetur. Sendiuog. quem alias ſoleo Anonymum Leſchum appellare.

Capvt III.
DE VIVA INSTITVTIONE.

Eſſet ſane hæc clauis omnium tutiſſima, & certiſſima, ſed cum ea pauci ob artis ſummæ ſummam eminentiam, & ſeriam philoſophorum prohibitionem potiri queant, non poſſum ali-

quid de hac claue proponere. Qui poſſidet hanc diuinam ſcientiam, eam nemini facile aperit: Qui vero non habet, docere nequit. Quod ſane mouere debet magnates, ne credant iis, qui ſe exactiſſime artem tenere gloriantur. Et cum magnates huius ſeculi Hermetis arcanum propter abuſum ad pompam & tyrannidem appetant, fere omnes indigni Dei iudicio habentur: Et ſi quis huiuſmodi viris ſe aperiret, magiſteriumq; demonſtraret, ſibi periculum fabricaret: id quod ex Sendiuogii Epilogo luculenter conſtat, vbi ſic ait: Non dubito multos bonæ conſcientiæ & voluntatis homines illud donum Dei claneulum poſſidere; Hi meo moniti exemplo, & meis periculis cautiores & prouidentiores facti, Harpocratis ſibi commendatum habeant ſilentium: Quotieſcunque enim me magnatibus detegere volui, ſemper aut in damnum aut in periculum mihi ceſſit.

CAPVT IV.
DE LECTIONE.

1. *Diligenter verorum philoſophorum libros legito, & lectione aſſidua id, quod legiſti repetito.*

Baſilius Valentinus mihi p. 3.

Verachte mein freund auch nicht/ noch verſchmehe die warhafftige Schrifften deren / die den Stein vor vns gehabt haben: Denn durch die offenbarung Gottes hab ichs von jhnen / vnd ſolch leſen muß vielfeltig vnd offter geſchehen/ damit der grund nicht vergoſſen werde/ vnnd die warheit/ wie ein Liecht verleſche.

Theo-

Theophilus in Turba.

Nemo nouit artem numi & auri arcanum, niſi qui philoſophiæ libros ſi diligent & aſſidua lectione perlegerit,

Dionyſ. Zach. Gall.

Qui ad veri lapidis cognitionem prouehi deſiderant, conſtanter & patienter prius legere & intelligere bonos autores diſcant, quam operi manum admoueant, intellectum à Deo precibus impetrantes.

Teruiſ. præf. in Alchym.

Te primo intuitu dicta noſtra intellecturum ne arbitrator: vix enim decima lectionis repetitione ſenſum eorum apprehendes. Quo ſæpius lectionem repetes, eo exquiſitius vim dictorum intelliges.

CAVTELA.

Cauebis, vt pro verorum philoſophorum libris impoſtorum ſcripta & recepta legas.

Hæc enim omnia fallunt, & à veritate longe abducunt.

Corrector fatuorum præf.

Omnes huius artis apicem diligentes ſtudiis conentur inſiſtere, & ex libris haurire veritatem, & non ex mendoſis, neque ex fabuloſis.

Teruiſinus.

Qui artem veram aſſequi cupit: verſator cum ſapientibus, hi eorum, & non impoſtorum libros legito, licet obſcuris verbis eam doceant.

OBSERVATIO.

Vt verò verè philoſophicos libros à ſophiſticis exquiſite ſecernas, omnes alios libros cum his,

 quos

quos hoc in volumine Hermetico exhibeo &
lego, conferto. Si ipſorum doctrina cum hi
libris conſpirauerit, eos pro philoſophicis hab
to. Sin vero diſſenſerit, atque nihil niſi fict
proceſſus ad ſolem & lunam conficiundam t
obtulerit, ſophiſticos eos libros eſſe tibi certo p
ſuadeto.

II. Sub initium ſtudii Hermetici vnum li
brum tantum legito, ex cuius multoties repe
ta lectione errores vulgarium operantium a
gnoſcere, terminis philoſophorum aſſuefier
generationem rerum naturalium intelligen
atque veſtigationis veræ materiæ fundame
tum certiſſimum ponere queas: poſt autores
lios addito & conferto.

Hanc viam ſi iueris, ad propoſitam metam c
tius peruenies, atque noſtra philoſophia tibi m
gis dulceſcet, quam ſi per multos libros ſuper
ciaria lectione ſine requiſito iudicio & debita o
ſeruatione percurras. Ex multitudine potius cor
» funderis, quam proficies. Diſtrahit animur
» ait Seneca, librorum multitudo. Itaque cum l
» gere non poſſis, quantum habueris, ſat eſt hab
» re quantum legas. Sed modo, inquis, hunc l
» brum euoluere volo, modo illum. Faſtidient
» ſtomachi eſt, multa deguſtare: Quæ vbi var
» ſunt & diuerſa, coinquinant, non alunt. Probat
igitur ſemper lege, & ſi quando ad alios diuer
lubet, ad priores redi. Tutius ergo, ego aio, ſem
per eſt vnius philoſophi dictis, quamuis obſcuri
pertinaciter adhæreſcere, in ſenſum eorum ſtu
dio

oſe meditatione attentiſſima inquirere, & in v-
o autore ſuæ philoſophiæ fundamentum iacere,
uam multa non intellecta legiſſe videri. Ego
ernhardi Comitis Teruiſini opuſculum Her-
eticum ſub initium legi. Tu tractatus duode-
m Michaelis Sendiuogii, qui in titulo ſui libri
iui Leſchi genus amare ſcribitur, tibi compa-
re, atque vel centies cum ſumma meditatione
erlegere poteris. Vix ſine fructu, ſi modo Deũ
ne intermiſſione certa fide fultus imploraue-
s, librum eum depones.

III. Iudicio ſincero in legendo vtitor.

Sapienter inquit Lull. c. 29. theor. teſt. Conſi-
eres doctrinas noſtras, ne te (vt verbis philoſo-
hi Apuleii vtar) antiquorum librorum textus,
ui verba nonnunquam tranſponunt, decipiant.

CONSECTARIA.

I.

Itaque ad naturam dicta philoſophorum reuocato.

Ludolph. Verdeman. præf. in teſt. Lull.

Philoſophorum ſcripta non ex verborum cor-
ce, ſed ex naturæ viribus intelliguntur.

Teruiſinus.

Vos oportet dicta philoſophorum ad naturæ
oſſibilitatem, & non ad ſonum verborum intel-
igere.

II.

Obſcura loca cum apertis conferto.

Doctrina enim vnius aperit doctrinam alte-
ius.

Lull.

Lull.c.31. Theor.teſt.

Quod illam viam inſiſtere debeamus, ſuo exemplo admodum pulchre docet. Teruiſinus, vbi ſic ait: Conſideraui, quibus in locis libri maxume in eundem ſenſum inter ſe conuenirent, ibidem exiſtimaui potiſſimum latere veritatem.

III.

Ea, circa quæ philoſophi ſe erraſſe ingenue fatentur, probe notato, vt ab iiſdem erroribus tibi caueas.

Sophiſticos huiuſmodi errores plurimos re cenſeri à Bernhardo Comite Teruiſino & Zacharia Gallo ex ipſorum libris intelligis: Tu modo attende & caue! nam

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum.

IV.

Axiomata generalia à philoſophis adducta eruito, & ante omnia exquiſitiſſime penſitato.

Deducunt enim te ad veram luminis naturæ cognitionem, atque tibi iudicium ingenerant, quo ſophiſtas dignoſcas, atque veros philoſophos ab iis facilime diſcernas.

IV. In lectione tamdiu perſeuerato, vſque dum mirabilem harmoniam & conſenſum dictorum philoſophicorum videris.

Baſil. Valentinus mihi p. 2.

Setze dein vornemen nicht in einen wanckelmut/ ſondern folge dem geſatzten ſelb nach/ da alle weiſſen zuſammen treffen; id eſt, propoſitum tuum haud ſit incertum & dubium, ſed immotæ petræ, in qua omnes ſapientes conſpirant, innititor.

Idem

Idem von der groſen heimlichkeit der welt mihi p. 197.

Es gehöret zu einem waren philoſopho vielfeltiges fleiſſiges leſen vielerley Schrifften der alten weiſſen/ ſo für vns gelebet haben: vnd erwege ſolche wohl / mit offter widerholung. Mercke auch in ſolcher ernewrung jhr einhelliges gemüt/ da ſie ſämptlich zum ziel treffen. id eſt. Verus philoſophus multoties ſcripta antiquorum ſapientum, qui ante nos vixerunt, ſumma cum diligentia legere tenetur. Et tu ea ſæpius repetita bene penſita, & dum repetis, vnanimem ſophorum conſenſum, quo omnes vna ad ſcopum collimant, obſerua.

Dionyſ. Zach. Gall. in præf.

Amatores huius artis rogo, vt omnibus dubiis, quæ circa ſingulas operationes in compoſitionē neceſſarias verſantur, collatis, & quæ ſibi mutuo contradicere videbuntur, ænigmatum æquiuocationibus & figuris animū adeo reſolutum & liberum habeant, vt videant & intelligant, diuerſa philoſophorum verba in vnitate ſenſus conſpirare, & non eſſe niſi meras concordantias.

Capvt V.

De Operatione.

OPeratio, clauis portæ noſtræ, non contemnenda. Secundum hos canones inſtituitor.

I. In Omnibus naturam imitator.

Teruiſ. Auroræ conſurg. cap 3.

Diuerſos naturæ proceſſus philoſophi ſuperaddu-

adduxerunt, vt per hoc adſtruerent, ſcienti[illegible]
fore naturalem, & in omnibus naturam imita[illegible]

Dionyſ. Zach. Gall.

Quotquot naturam imitati fuere, ad huius a[illegible]
tis notitiam peruenerunt.

Clangor Buccinæ.

Plus imitatur Alchymia inter omnes alias a[illegible]
tes naturam: aliæ enim artes naturam imitant[illegible]
ſimilitudinarie; Alchymia vero mera veritate.

Imitator vero naturam I. *In materia.*

Sic enim ait Zach. Gall. Si naturam ars imit[illegible]
tur, neceſſario fatendum eſt, ipſam vti ſimili m[illegible]
teria qua natura. At natura in procreatione meta[illegible]
lorum ſolo argento viuo vtitur. Itaque (vt cu[illegible]
Aſſiduo loquar) opus philoſophorum & prophe[illegible]
tarum non fit, niſi in ſolo argento viuo. Natu[illegible]
ram exactiſſime imitamur, ait Teruiſinus, quæ i[illegible]
ſuis mineris aliam non habet materiam, in qua[illegible]
operetur, præterquam puram formam Mercuria[illegible]
lem. *II. In remotione extranei.* Teruiſ. Turba phi[illegible]
Morienus. Itaque qui aliquid aliud quam Mercu[illegible]
rialem naturam ad opus noſtrum aſſumunt, ſo[illegible]
phiſtis merito aſſociantur. *III. In pondere.* Qui[illegible]
cunque naturam in his imitari volet, huius ob[illegible]
ſeruet ordinem & pondera duntaxat. Teruiſ. Si
velis, ait Sendiuogius tract. 12. vt natura melioretu[illegible]
in actu, ſolue corpus quoduis, & illud, quod natu[illegible]
ræ acceſſit heterogeneū, ſepara, purga, cōiunge pu-
ra puris, cocta coctis, cruda crudis, ſecundum na-
turæ pondus, non materiæ. *IV. In colore.* Ita enim
Teruiſinus: Pro gradib. huius alterationis Mercurii
(in noſtro opere) per ſuū ſulphur diuerſi colores
oriun-

priuntur, non aliter, quam per naturã in mineris: Colorum eiuſmodi primus eſt nigredo Saturnea: Secundus albedo Iouialis: Tertius Lunaris: Quartus Venereus: Quintus Martialis: Sextus Solaris: Septimus vero color vno gradu ſolarem vincit: ſiquidem materiam noſtram perficimus, & pluſquã perfectã reddimus poſt dictos colores rubeo ſanguineoue colore exaltatiſſimo. *V. In igne.* Nam ignis duntaxat, ait Teruiſinus, omnem artem regit, quo natura vtitur. *VI. In operando*: ars enim adiuuatur diſcendo ab operationibus naturæ. Teruiſ. *VII. In operationis tarditate.* Natura facit, ait autor Roſarii philoſophorum mihi p.214. ſuã operationem paulatiue: Ego vero volo, vt tu idem facias; imo ſecundum naturam tua ſit imaginatio. Hinc philoſophi feſtinationem prohibent.

II. Non operator, niſi rationibus certis, quæ vel ex frequenti & aſſidua lectione tibi natæ fuere, vel lumine naturæ niti videntur, ad operandum permouearis.

Ab alterius, qui tibi aperte auri conficiundi rationem, & Mercurii fixationem, aliaque plura pollicetur, nudis verbis & ſophiſticis proceſſibus plane nihil ad operandum flectaris, imaginare tu potius ex natura ſecundum naturam, quid tibi fuerit faciundum: Nam multo melius eſt cerebro & imaginatione prius diſcedere, quam re, quam manu & ſumptibus. Teſte Sendiuogio.

III. Operationes tuæ non ſunto vulgares.

Itaque 1. varia & multa chymicorum vaſa. 2. ignem, quem vulgus chymicorum adhibet, & 3. inſtrumenta vulgaria reiicito: Sed tibi vas vnum, ignis

ignis vnus, inſtrumentum vnum, & regimen vnum eſto.

IV. Diligenter operator.

SCALA PHILOSOPH.

Cum in opere fueris, adſit aſſiduitas, & patientia cum expectatione congrua, cuius finis commodum & lætitia: abſit pigrities & negligentia & feſtinatio diabolica, cuius finis damnum & triſtitia.

PORTÆ HEMETICÆ SAPIENTIÆ FINIS.

Laus Deo.

PHILOSOPHIÆ HERMETICÆ

Tractatus Tertius, qui eſt

SILENTIVM HERMETICVM,

Quo tacenda HERMETIS Philoſophia compendioſe & neruoſe *Deſcribitur ab*

HENRICO NOLLIO.

PRÆFATIO.

HVNC tractatum, ſuauiſſime Lector, Silentium voco Hermeticum, quia id, quod in eo proponitur, ſub alto ſilentio à philoſophis tractatur, & variis ænigmatibus, parabolis, & figuris velatur, ne indignis reueletur, ſed ſolius veritatis ſtudioſis, & piis animis otium per negotium quærentibus, nimirum ſincerioris doctrinæ filiis innoteſcat. Philoſophiã vero HERMETIS *hoc in libello certis*

erotematum & reſponſionum formulis depingere & deſcribere placuit non alia de cauſa, quia ſic lubuit, & huiuſmodi docendi ratio doctiſsimis viris probari ſolet.

Quid ergo eſt HERMETIS, antiquorumque ſophorum vera philoſophia?

PHILOSOPHIA antiquorum ſapientum non eſt ſtudium altercandi à ſophiſtis ad Academias translatum, ſed eſt ſpiritus vniuerſi (quem vulgo naturam appellitant) omnia in omnibus operantis, rerum conſeruationem promouentis, vitam omnium viuentium perpetuantis, generationem procurantis, atque defectus omnes ſua ipſius præſentia & efficaci actione tollentis ſcientia.

Quid eſt ſpiritus vniuerſi?

Spiritus vniuerſi eſt eſſentia ſubtiliſſima, per omnes creaturas hoc mundo comprehenſas diffuſa, ſumma agendi poteſtate prædita, penetratione ſua omnibus robur & vires concilians, atq; ita diſpoſita, vt corpora, quibus ineſt, conſeruet, vegetet, animet, atque ab omni imperfectione liberet, ſi modo perfectionis fuerint capacia.

Vnde eſt autem ſpiritus hic vniuerſi?

A Deo ſub initium mundi creatus, atque corporeæ mundi ſubſtantiæ incorporatus eſt, ita tamen

men vt in conſtantiori corpore maiori cum virtute & copia inueniatur.

Quodnam illud corpus eſt, in quod ſpiritus vniuerſi copioſe transfuſus eſt?

Eſt corpus omnium ſubtiliſſimum, & à corruptione, craſſitieque remotiſſimum, nimirum cœlum, quod per aſtra & luminaria ſua ſummam vniuerſi ſitus copiam poſſidentia in hæc inferiora corpora vim & eſſentiam vniuerſi demittit, vt hinc in vigore perſiſtant, ad vitam diſponantur, anima imprægnentur, atque ab omni imperfectione ad perfectionem certis mutationum gradibus prouehantur.

Eſtne ex dicto ſpiritu vitæ infinita conſtantia & perpetuitas?

Philoſophi quidem huic ſpiritui, cum ſit naturæ conſtantiſſimæ & perfectiſſimæ, illud poteſtatis tribuunt, qua perpetuum primaria & cœleſtia corpora perſiſtunt: ſed cum homo propter peccatum in Deum commiſſum morti ſit obnoxius, in hiſce inferioribus creaturis prolongationem vitæ, non perpetuitatem operatur: Homo enim, quia in Deum peccauit, legemque diuinam transgreſſus eſt, factus eſt haud capax perfectionis cum perpetuitate & æterna conſtantia coniunctæ.

Igitur, vt audio, operatur vitæ prolongationem?

Imo patriarchæ per ſpiritum & animam mundi vitam in multos protraxere annos. E minera-

libus auro ſummam iſte ſpiritus impertit conſtantiam: Huius enim corpus cum ſpiritu vniuerſi ſumme ſit imprægnatum, atque ad ſummam ſit deductum perfectionem, elementa eius adeo ſunt adæquata, vt nec ab aere alterari, neque ab aqua mutari, neque ab igne conſumi, neque a terra exedi poſſit. Atque hinc Paracelſiſtæ nobiliſſimam medicinam ex auro eliciunt, dum in ſpiritualem naturam illud tranſplantant, atque è fixo volatile conficiunt.

Quo medio ſpiritus vniuerſi haberi poteſt?

Eo medio, per quod è cœleſtibus luminaribus ſublunari creaturæ communicatur, & incorporatur, dubio procul acquiritur. Iam vero aqua eſt medium, cuius interuentu non tantum mineralia & metalla, ſed etiam vegetabilia & animalia de ſpiritu ex ſole & luna, cæteriſque ſtellis defluente participent. Quis ergo in aqua ſpiritum vniuerſi quærendum eſſe inficiari poterit? Et Moſes ipſe Geneſeos primo Spiritum Domini ferri ſuper aquas ingenue fatetur.

Spiritus vniuerſi eſtne lapis Philoſophorum?

Non per ſe, quatenus iam actu omnia ſuſtentat & conſeruat, ſed quatenus iam ex vniuerſali medio in medicinam eminentiſſimam philoſophica digeſtione decoctus eſt, dicitur & eſt lapis philoſophorum.

Quid ergo eſt lapis philoſophorum?

Lapis philoſophorum eſt ſpiritus vniuerſi, in

cubatu

cubatu ſuo actuans aquas, atque in medicinam tam ſuperiorum, quam inferiorum virium habitaculum digeſtione philoſophica deductus, eaque virtute præditus, vt imperfectis ſubſtantiis perfectionem ſua ipſius communicatione ingeneret.

Quænam eſt perfectio, quam lapis ſophorum rebus ſui communicatione impertit?

Lapis legitime adminiſtratus metalla imperfecta in auri ſtatum deducit, vegetabilibus maturationem, virorem & vigorem inducit, animaliaque quæcunque, ſiue ſint beſtiæ, ſiue rationales creaturæ, ſi quo morbo infecta fuerint, ſtupendum in modum ab eo ſub minima doſi liberat.

At impoſſibile eſt, aurum ab arte fieri poſſe, & vnam medicinam omnibus morbis mederi?

Verum eſt, ab arte non poſſe produci ſubſtantiam, ac proinde nec aurum; ſed ſine natura artem intelige: Naturæ enim ſubſidio, ſi auri primordia habentur, aureitatem imperfectis metallis inſcribi poſſe nemo inficiabitur, cum philoſophorum chorus vnanimi conſenſu id ipſum aſſeueret, & hoc per ipſam experientiam ante hæc ſecula toti orbi innotuerit. Ars tantum hoc in negocio auxiliatur naturæ. Vnam vero medicinam omnibus poſſe mederi morbis, vel ex hoc conſtabit, quod vna hominis natura eſt, vna materia, vnus cibus omnibus hominibus in vniuerſum ſatis faciens, vnus potus omibus animantibus

ſufficiens, vnuſque Deus, qui hominem condidit. Vno conſeruatore dato, dabitur & vnum quid, quod à morbo quemlibet cuſtodiat & liberet: Liberare enim à morbo conſeruare eſt: quamuis non omne conſeruare ſit à morbo defendere. Conſeruātur enim & ii, qui nondum in morbum prolapſi ſunt. Præterea ex abundanti iam concludo hoc ſyllogiſmo. Id quod omnium tam ſuperiorum quam inferiorum vires in ſe continet, omnibus morbis mederi poteſt. Atque lapis philoſophorum omnium tam ſuperiorum, quam inferiorum vires in ſe continet: Ergo lapis philoſophorum omnibus morbis mederi poteſt. Propoſitio ſua luce radiat, nec negari poteſt. Aſſumptum philoſophorum conſenſus ſtabilit, & HERMES in tabula Smaragdina id ingenue affirmat, nec illud alio modo hic probare licet: ne indignis myſterium & miraculum macrocoſmi vnicum & ſummum pandatur. Qui vero meos omnes tractatus Hermeticos diligenter legit, meditatur & ſæpius attente repetit, euidentiſſimam aſſumptionis probationem exinde percipiet. Caligo enim oculorum ex crebra repetitione & immenſa meditatione diſcutietur, & intellectus cæleſtis lucis radiis illuminabitur, vt, quæ mundus in tenebris delicias & otium quærens cernere non potis eſt, dilucide veluti in clariſſimo ſpeculo ſuam ipſius imaginem ſincerioris noſtræ ſapientiæ veritatem videat.

Ex qua materia habetur lapis philoſophorum?

Ex aqua viribus ſuperiorum & inferiorum impraegnata.

Aſſu-

Aſſumiturne ſola aqua ad lapidis productionem?

Aſſumitur. Sic enim autor Roſarii philoſophorum mihi p. 214 ait: Moneo te, vt totum tuum intentum ſit in decoctione aquæ, & ne tædeat te, ſi vis habere fructum, & non cures de aliis rebus vanis, niſi de ſola aqua: Coque ipſam paulatim putrefaciendo, donec mutetur de colore in colorem perfectum. Quare Morienus & Aros iubent, vt imitemur naturam, quæ in mineris in nullam rem aliam operatur, quam in pure mercurialem formam. Vide Terus mihi p. 298. Si per ſolum Mercurium perficere poteris magiſterium, precioſiſſimi operis eris indagator; ait Geber. Si cum Mercurio, ait Thomas Aquinas c. 4. lib. ad Rainaldum, nulla re extranea addita, operatus fueris, conſequeris optatum, &c.

At ex aqua & terra lapis conſtitui philoſophis dicitur?

Dicitur quidem, ſed ea de cauſſa, quia aqua ſophorum terram actu in ſe habet, quæ in ipſa operatione prodit, quando ex aqua generatur.

Eſtne igitur vna materia lapidis?

Vna. Audi Morienum, qui mihi p. 25. ſic ait: Huius rei prima & principalis ſubſtantia & materia eſt vna & de ea eſt vnum & cum ea fit, neque ei aliquid additur vel minuitur: Id quod & Hercules quidam Rex & philoſophus approbat, dicẽs: Hoc magiſterium ex vna primum radice prouenit, quæ poſtmodum in plures res expanditur, & iterum ad vnam reuertitur. Quare paulo poſt Morienus p. 27. Multiplicia quidem, inquit, eius

radicis ſunt nomina, ſed ſi ea, quæ ſupra dicta ſunt recto ordine inſpexeris, vnam eius radicem & ſubſtantiam & materiam inuenies.

At philoſophi fœminam & maſculum ſimul requirunt?

Requirunt quidem, ſed id ea de cauſſa non fit, quod duæ ſint res diſtinctæ & à ſe inuicé ſeparatæ in noſtro opere, ſed quod in vna noſtra materia duæ ſint ſubſtantiæ, fixa & volatilis, quarum hæc nomen fœminæ; illa vero nomen viri obtineat. Sperma noſtrum Hermaphroditicum eſt, omnia, quibus opus habet, in ſe continet. Vnde lapis philoſophorum dicitur ſeipſum perficere, & coagulare: Modo fiat adminiſtratio ignis legitima.

Quomodo & aqua philoſophorum lapis præparatur?

Aqua in terram philoſophico proceſſu vertitur. Terra continuo irrigatur, & exinde in cryſtallinam, pellucidamque aquam tranſmutatur, poſtmodumque eodem proceſſu rubicundiſſimus prodit. Quæ, aqua nimirum & ignis; ſi in vnam eſſentiam coaluerint, medicina medicinarum, quam ſupra declaraui, inde proueniet. Sapienti ſatis.

SILENTII HERMETICI SILENTIVM.

Laus Deo vni in æternum. Amen.

PHI-

PHILOSOPHIÆ HERMETICÆ

Tractatus quartus, ſeu

AXIOMATA HERMETICA,

In gratiam eorum, qui ad veram Hermetis Sapientiam adſpirant,

Collecta ab

HENRICO NOLLIO.

PRÆFATIO.

TRactatus hic eſt meæ Hermeticæ philoſophiæ quartus, in quo axiomata ſeu generales ſententiæ ad medicinæ Hermeticæ, quam lapidem antiquorum philoſophorum vocitant, cognitionem quoquo modo deducentes ex Sapientum libris proponuntur, & explicantur. Si hæc axiomata attente legeris, atque ad naturæ fontem examinanaueris, facile philoſophiæ noſtræ immotum fundamentum tibi innoteſcet, & dubio procul dignus eua-

des, qui ad intima Hermeticæ Sapientiæ penetralia admittaris, atque in genuinum Hermetis filium adopteris. Verum vt debito ordine omnia hic proponantur, quinque huius tractatus axiomatici capita faciemus, quorum primum axiomata de generali magiſterii indagatione; 2. de materiæ veræ veſtigatione. 3. de materiæ præparatione; 4. de lapidis creatione; & 5. de lapidis pilosophici multiplicatione exhibebit.

AXIOMATVM HERMETICORVM

CAPVT I.

DE MAGISTERII GENERALI *indagatione.*

I. *QVod poteſt fieri per pauciora, fruſtra fit per plura.*

Scala phil. p. 130. Querc. pharmac. reſtit. p. 314. Itaque cum materia philoſophici magiſterii vna ſit, neq; & philoſophorum ſententia præter illam vnam materiam quicquam ſit ad opus noſtrum aſſumendum. Errant omnes ii longe, qui duas vel plures materias diuerſæ eſſentiæ & naturæ præparant, atque in medicinam Hermetis concoquere intendunt.

II. An-

II. Ars ſubſtantiam non producit.

Ἡ τέχνη, inquit Pachymerius, *οὐσίαν οὐκ ἀπεργάζεται.* Vnde Lull.c.53.Theor.teſt.p 93.b.Ars non poteſt dare formam ſubſtantialem rebus, ſicuti facit natura per ingenium ſuæ nobilis operationis: ideo neceſſe eſt arti ad naturam recurrere, vt eius ſubſtantiales formas, quas iam creauit, ad formandum corpus obtineat. Hoc ſaltem ars poteſt, nempe auxiliari naturæ, habito ſemine. Quemadmodum id euidenter agricultura docet: vbi agricola ſemen creat nullum, ſed tantum arando, occando & ſtercorando agrum colit, atque eo diſponit, vt ſemen iam ante à natura creatum fœcundiores ferat fructus. Olitor etiam hic tibi exemplo erit. Hic non creat ſurculum, quo arbores propagare nouit, ſed iam à natura in ſua arbore productum atque inde reſciſſum alii trunco adhuc viuo inſerit, vt in eo in arborem magnam excreſcat, atque plures proferas fructus, quam ſi in ſua prima arbore relictus fuiſſet. Quod bene notabunt ſophiſtæ, qui ſemen auri ex rebus alienis, nempe ex vitriolo, ſale, alumine, ſtercoribus, ouis, imperfectis metallis, &c. per artem fabicare ſtudent non cogitantes, ſemen auri eſſe ſubſtantiam iam dudum à ſole & luna creatam, ſuoque primordiali corpori inſitam; ac proinde omnis artis operam fruſtraneã eſſe in producendo ſemine, quod Deus naturę inclusit: cum ars vi noſtri axiomatis ſubſtantiam non producat.

III. Non inuenitur in re, quod in ea non fuerit antea. Arnold.c.10.lib.1. Roſ. c. Teruiſ. p. 7.

Con-

CONSECTARIVM.

Itaque nullus à natura debet petere, quod non habet, nec habebit vnquam.

Lull.c.18.Theor.teſt.p.35.

Catholicum ergo remedium ne quære in particulari corpore. Catholicum è ſolo catholico deſumẽdum eſt. Auari cum nihil niſi aurũ noctesque dieſq; meditentur, auri veram tincturã quærẽtes nihil de vniuerſali medicina cogitãt, ac proinde id quęrunt in rebus, quod in iis nõ cõtinetur. Tinctura noſtra phyſica generalis eſt; atque non tantũ ad minerale & metallicum regnum, ſed etiã ad vegetabile & animale ſpectat. Itaque tinctura auri non tantum veſtiganda eſt: ſed tinctura vniuerſi æque tria ſublunarium corporum regna reſpiciẽs. Hęc cum ex auro vulgari hauriri nequeat, ex alio corpore, quod communiter corpora mineralia, vegetabilia & animalia ex æquo pure concernit, atque vere viuum eſt, deſumatur neceſſe eſt: in illo enim, quod catholicum eſt, catholicum remedium facilius habebitur, quam in illo, quod particulare eſt. Subque vno regno tantum militat.

IV. Omnis natura naturaliter perfici deſiderat, ac deſtrui abhorret.

Roſar.phil.mihi p.395.

Deſtructio eſt duplex: violenta & naturalis. Violenta eſt, qua ſemen corporis penitus deſtruitur, atque corpus inhabile ad ſuæ ſpeciei propagationem efficitur. Huiuſmodi deſtructionem quodlibet corpus fugit: Naturalem vero corruptionem

ptionē maxume deſiderat deſiderio naturæ. Naturalis enim corruptio fit cum ſeminis conſeruatione, quippe eſſentia ſeminis per eiuſmodi corruptionem magis magiſque perficitur: vt videmus in ſemine humano, quod in vtero matris deſtruitur, vt inde fœtus & homo fiat. Simili modo noſtrū ſemen in aqua noſtra putreſcit, corrumpitur, & ſecundum externam formam deſtruitur, vt inde magis magiſque in perfectionem & ſummum multiplicationem, ingenio philoſophi ſic diſponente, deducatur.

V. Nulla materia poteſt perfici, niſi patiatur diu. Lull. cap. 25. theor. teſt. p. 46.

Inſpice Generationem tritici, quod per multas ſeptimanas in terra iacet, in eaque variis & longis paſſionibus ſubiacet: putreſcit enim cum longa mora, dum humorē vegetabilē paulatim & non ſubito in ſe abſorbet, & pars poſt partem perfecte ſoluitur, vt inde id, quod intus in profundo fuit abſconditum, facilius prodeat & progerminet. Semen virile in vtero fœminæ non alteratur ſubito, ſed cum mora, quia humorem animalem quo nutritur, & ſoluitur, paulatim attrahit, atque hinc vt plurimum poſt quadraginta ſeptimanas fœtus excluditur perfectus. Similiter philoſophi volunt, in creatione lapidis ſui non eſſe feſtinandum, ſed patienter propter moram, quæ eſt in opere magiſterii propter elementorum repugnantiam maxima, operandum, vſque dum arcanum philoſophorum abſolutum fuerit.

VI. Succurrendum eſt naturæ per artem (in eo) quod omiſſum eſt per naturam.

Scala-

Scala phil. p. 13. Lull. c. 57. theor. teſt.

Sic cum natura agrum excolere nequeat, ar[illegible] naturæ venit ſubſidio, agrum aratro proſcindit[illegible] fimiſque impinguat conuenientibus, vt ſemen[illegible] iniectum vberiores fundat fructus. Sic & philo[illegible] ſophicæ noſtræ materiæ hoc auxilii ferentes, eam[illegible] certo vaſi includimus, in eoque tandiu igne no[illegible] ſtro humido coquimus, vſque dum in ſua propria aqua ſolis filius in rubicundiſſimam medicinam permutetur, fixiſſimaque inde tinctura prodeat.

VI. Natura non emendatur, niſi in ſua natura propria.

Teruiſ. p. 14.

Hoc eſt, vt ipſe Teruiſ. p. 35. explicat: natura metallica non emendatur, niſi in ſua natura metallica, & non in alia quauis. Huc refer quod Sendiuogius tract. 1. de natura ait: Si præſtantius quid moliris, quam natura, animaduerte in quo & per quid melioretur. Et ſemper id fiet in ſuo ſimili. Exempli gratia; Si cupis metallum (quæ eſt noſtra intentio) vlterius, quam natura fecit, in virtute promouere, naturam accipere oportet metallicam.

VII. Natura natura lætatur, & naturam continet, & natura naturam vincit.

Quia bis vocabulum *Natura* ponitur, duo eſſe, quæ magiſterium noſtrum conſtituunt, intelligito, ſed cum hæc duo in eadem ſententia eodem vocabulo, mutato ſaltem caſu, exprimantur, vnius naturæ & eſſentiæ ea eſſe certo ſtatuito. Naturæ vero eæ dicuntur fixum & volatile. Fixum in operatione noſtra continet naturam volatilem, ne ab

ne ab igne fugiat: volatilis natura fixam ſubſtantiam ſibi natura ita incluſam habet, vt ſenſum fugiat, neque ante decoctionem debitam videatur. Volatile à fixo tum ſuperatur, quando ab eo figitur, atque ſibi ita incorporatur, vt aduerſus ignis vehementiam ſub forma perfectæ medicinæ conſiſtat: Fixum à volatili vincitur, quando in volatilem naturam à volatili mutatur, atque ſub mercuriali forma apparet.

VIII. Ignorato motu, ignoratur natura. Ariſt.

Sine motu enim nihil generatur.

Lull. c. 49. theor. teſt.

IX. Omne quod eandem cum aliquo compoſito operationem efficit, eſt eidem per omnia ſimile. Zach. Gall. p. 77.

Id eſt: vbi eædem operationes, ibi eadem eſſentia; vt ait Athanaſius dial. 2. de Trinitate. Itaque aurum philoſophica proiectione productum cũ eaſdem cum auro à natura generato operationes habeat, eandem quoque cum eo eſſentiam habet.

X. Nullus tranſitus poteſt fieri vnius extremi ad alterum, niſi per medium. Lull. c. 78. theor. teſt. Arnold. Roſarii ſui lib. 1. c. 10.

Priuſquam igitur terram in aera tranſmutas eam in aquam transformabis: aqua enim inter terram & aera eſt media: & antequam aquam in ignem vertis, eam in aëre mutabis. Hic enim eſt inter aquam & ignem medius, &c.

XI. Me-

XI. Metalla tranſmutari non poſſunt, niſi in primam reducantur materiam.

Nam, quando metalla, ait autor Clangoris Buccinæ p. 487. ad primam materiam reducuntur, habetur proprium ſperma eorum, ex quo artificialiter generantur.

XII. Simile in ſimile non agit, ac proinde ſimile à ſimili non patitur. Roſ. phil. p. 233.

Intellige id, quod eſt alii per omnia ſimile. Sic corpus in corpus, & ſpiritus in ſpiritum omni ex parte ſimilem non agit. Atque hinc diſſimilia in noſtra arte habemus: *Vnum eſt indigeſtum, immaturum, crudum, imperfectum, humidum, molle, volatile: Alterum eſt digeſtum, maturum, coctum, perfectum, ſiccum, durum & fixum.* Illud quia volatile eſt, dicitur ſpiritus: Hoc quia fixum, corpus. Diſſimilitudo hæc eſt in qualitatibus, non in eſſentia: vt aperte ex hoc Arnoldi dicto patet: corporis ſoluti & aquæ ſoluentis vna natura eſt, niſi quod natura corporis completa eſt, digeſta & fixa: aquæ autem natura incompleta, digeſta & volatilis, per hanc accidentariam diſſimilitudinem ſpiritus & corpus appellantur inimici. Quo refer illud philoſophorum: Fac pacem inter inimicos, & habebis, quod quæris.

XIII. Immaturis ſuccurrendum eſt per matura. Roſ. phil. p. 301.

Vnde idem autor p. 232. Corpus, ait, perfectum per noſtrum magiſterium iuuat & perficit imperfectum ſine mixtione alicuius rei extraneæ.

XIV.

XIV. Omne peius laborans in aliqua arte, de ſua naturali malitia melius deſtruere nititur; & omne melius laborans in aliqua arte peius perficere conatur. Roſ. phil. mihi p. 296.

XV. Omne quod alterat, in alterandum intrat.

Quicquid enim ingreditur, tranſmutat: infit autor Roſ. phil. mihi p. 358. Et quod non intrat, non alterat.

Treuir. ad Thomam de Bononia p. 103.

XVI. Omne ſubtile ingreditur in omne groſſum.

Hermes citante Senior. p. 164.

XVII. Aqua quæ diſſoluit corpora, ab iis viciſſim inſpiſſatur.

Treuir. ad Thomam p. 63.

Corpora non diſſoluit aqua, niſi illa, quæ fuerit ſuæ ſpeciei, & quæ à corporibus inſpiſſari poterit.

Idem p. 58.

In vegetabilibus humor aquæ ſimplicis pro diſſolutione interna ſumitur, vt res congelatæ in illam ſuos effectus diffundant: & rerum diſſolutio contingit cum aquarum congelatione; & congelatio aquæ cum rerum diſſolutione: Sic & eodem fit modo in aqua minerali cum ſuis ſpeciebus.

Scala phil. mihi p. 132.

Non ſubtiliatur terra, niſi inſpiſſetur aqua, nec aqua inſpiſſatur, niſi ſubtilietur terra: id eſt:

Solutio corporis fit cum congelatione ſpiritus & congelatio ſpiritus fit cum ſolutione corporis. Lull.c.19.theor.teſt.p.27.& c.94.p.157.b. Quantum ergo corpus ſoluitur, tantum ſpiritus congelatur.

XVIII. Corpus groſſum (ſpiſſum) cum ſimplici (ſubtili) & ſimplex cum groſſo propter contrarietatem ſe coniungere non poteſt, niſi groſſum in ſubtilitatem per ſuum ſimplicem ſpiritum conuertatur: & tunc ſunt commiſcibilia. Roſ.phil. mihi p. 305.

Calid. lib. 1. Secretorum p. 332.

Cum iam corpus attenuatum fuerit & ſubtiliatum, & exierit à ſua denſitate & ſpiſſitudine ad tenuitatem, & à groſſitie & corporeitate ad ſpiritualitatem, tunc commiſcebitur ſpiritibus, & imbibetur in eis: Et ſic vterque euadent vnum & idem, & non ſeparabuntur: ſicut nec aqua mixta aquæ.

XIX. Glacies per minima non coniungitur aquæ, niſi calore in aquam vertatur. Confer Roſar. phil. mihi p. 298.

XX. In calcinatione philoſophica nulla debet fieri corporis diminutio; imo potius multiplicatio. Querc. reſp. ad Aubertum p.66.

Aqua enim, qua philoſophi calcinant, cum corpore calcinato vnũ quid eſt, & in vnam naturã arctius coaleſcit, ac proinde corporis pondus adauget. Id quod ſophiſtæ obſeruabunt, vt ſuum errorem agnoſcant, dum ita calcinando corpora

cor-

corrumpant, vt pondus ipſorum minuatur.

XXI. Calx non ſublimatur, niſi Mercurio ſe incorporet. Arnold. Roſ. ſui lib. 2. c. 18.

Corpus, quod non eſt aqua, vna cum aqua fit aqua: ait Agadmon in Turba.

XXII. Nihil fructum in noſtra arte facit, niſi prius ſit mortificatum. Exerc. Turbæ p. 170.

Quod enim ſeminas, non viuificatur, niſi moriatur; ait Apoſt. c. 15. v. 36. 1. Corinth. Qui ergo, ait autor Auroræ conſurg. p. 213. argentum viuum ſciuerit occidere & mortificare, magiſter & Philoſophus in hoc opere appellatur: nam argentum viuum, teſte Roſar. phil. p. 252. per ſe nihil valet: cum vero mortificatur cum corpore occulto, tunc valet, & viuit vita incorruptibili: & hoc corpus eſt de natura Solis.

Hermes c. 3. de comp. p. 117.

Oportet nos duo argenta viua ſimul mortificare & venerari.

Baſil. Valent. im vierten Schlüſſel.

Wo erſtlich kein erden wird/ da kan auch kein Aufferſtehung folgen in vnſerm werck: Dann in der erden ſteckt der natürliche Balſam/ vnnd das Saltz derer/ ſo da geſucht haben die wiſſenſchafft aller ding. id eſt: Niſi primum corpus in terram abeat, non poterit in noſtro opere reſurgere: nam in terra naturæ balſamus, & ſal eorum qui omnium rerum ſcientiam veſtigarunt, continetur.

XXIII. Idem ipſum, quod mortificat, i[...] & viuificat. Parm. Turbæ p. 8.

Seu vt Lull. c. 42. theor. teſt. ait: Id quod co[r]rumpit, hoc idem creat. Sic infit autor Scal[...] phil. Vnde fit corruptio, inde fit vita & regene[...]ratio. Natura; quæ regit corpus, ait Parmenide[s] dicto loco, illudque diruit, ac in puluerem & i[n] nihilum conuertit, idem deinde renouat, reitera[t] & gignit frequenter.

Teruiſ. 4. part. Alchymiæ.

Rex occiditur à fonte & per ipſum reſuſcitatu[r].

XXIV. Omnis res habens ſemen multipli[...]catur in eo, ſed non abſque naturæ auxilio. Sen[...]diuog. tract. 6. p. 25.

Nihil enim ſine ſemine naſcitur: Sendiu. trac[t.] 7. & creſcit, eodem teſt. tract. 6. p. 27. Quare [...] metalla multiplicari debent, neceſſe eſt, ea ſemi[...]ne non deſtituantur. Ne vero longe ab inuen[...]tione ſeminis metallici aberres; ſcito, ſemen me[...]tallorum vero & realiter ipſis inditum Sendiuog[.] tract. 6. p. 27. Nec minus ſcito, illud etiam alib[i] in ſubiecto liberiori, & non adeo compacto re[...]periri. Meditare, & ξὺν Θεῷ inuenies.

XXV. Omnis res in mare & fæmina mu[l]tiplicatur. Sendiuog. tract. 6. p. 28.

Non enim ingenio artificis ex vno vnu[m] creatur; quia id ſolius Dei eſt proprium: ſufficia[t] te poſſe ex duobus creare vnum tibi vtile. Sen[...]diuog. eiuſdem tract. p. 29.

XXVI. Non tantum granum, vel corpu[s] ver[...]

vertitur in ſemen, ſed tantum eſt in corpore ſcintilla aliqua neceſſaria, quæ à ſuo corpore cuſtoditur, ab omni exceſſiuo calore & frigore.

Sendiuog. tract. 3. p. 18.

Si habes aures & ſenſus, hic animaduerte, & ſecurus eris, non tantum ab illis, qui locum ſpermatis ignorant, totumque granum in ſemen reducere nituntur; verum etiam ab his omnibus, qui in ſolutione metallorum verſantur, vana, & metalla per totum ſoluere volunt, vt poſtea ex illorum commixtione mutua nouum creent metallum: Vide eundem Sendiuogium dicto loco.

XXVII. Virtus cuiuſque ſeminis eſt vnicuique rei in ſuo regno ſe coniungere. Sendiu. tract. 7. p. 31.

Semen enim non miſcet ſe naturaliter alicui rei extra regnum ſuum. Send. ibidem. Regnum naturæ eſt triplex; minerale, animale, vegetabile. Vt ergo vnumquodque ſecundum naturam propagetur, mineralia mineralibus, animalia animalibus, & vegetabilia vegetabilibus coniunguntor, id quod datum axioma poſtulat.

XXVIII. Pura matrix purum dabit fœtum.

Sendiu. tract. 8. p 33.

Pura ea dicitur matrix, quæ aliena natura non eſt conſpurcata, ſed impuritatibus omnibus depoſitis, cum ſemine cum ſuo regno mirabilem harmoniam obtinet.

XXIX. Ignis ſeu calor non aliter excitatur, niſi motu. Sendiuog. tract. 12. p. 45.

Quod facile videre eſt apud fabrum ferrarium,

ferrum lima comminuentem, quod eatenus motu vehementiori incaleſcit, ac ſi igne incanduiſſet.

XXX. E fixis ſales redduntur volatiles per ſolam proprie aquæ Mercurialis additionem. Querc. pharm. reſtit. p. 445.

Sic ex cinere vegetabilis alicuius corporis per aquam nubis vegetabilem ſal vegetabile elicitur. Similiter ex calce metallorum philoſophice præparata ſal metallicum per aquam metallicam philoſophice deducitur, atque è fixo corpore in volatilem naturam permutatur.

XXXI. Totum magiſterium vno modo incipitur & finitur. Lud. Puer. p. 190.

Scilicet coquendo.

XXXII. Totum opus & regimen non fit niſi aqua. Afflict. in Turba. ſem. ſemitæ p. 439.

Si æs noſtrum, ait Cuſtos Turbæ p. 24. aqua rexeritis, omnia prædicta inuenietis.

CAPVT II.

DE VESTIGATIONE MATERIÆ.

I. OMnis res eſt de eo, & ex eo, in quod reſoluitur.

Arnold ſem. Semitæ p. 473.

Sic glacies eſt ex aqua: reſoluitur enim per calorem in aquam. Metalla ex argento viuo conſtituun-

tuuntur:reſoluuntur enim artificio philoſophico in illud. & quidem in operis initio. Vide Thom. Aquinatem ad Rainald. p. 35.

II. Vbi vera principia deficiunt, neceſſario progreſſus deficit & generatio eorum, quæ à veris principiis debent oriri. Pet. Bonus.

Cum itaque aurum debeat eſſe verum, quod philoſophorum proiectione efficitur, illud quoque ex principiis veris conſtituitor, ac proinde omnes, qui ad auri veri productionem adſpirant, videant, vt veri auri vera principia ſine alienæ naturæ immixtione habeant. Quæ ſi habuerint, ad optatum finem ſunt peruenturi.

III. Vbi natura(a)*deſinit, ibi ars incipit.*

(*a*) In metallicis videlicet coram oculis noſtris perfectis corporibus. Sendiuog tract 4. p 20.

IV. Ars Hermetis in multis rebus non perficitur.

Lull. theor. teſt. c. 18. Arnold. c. 6. lib. 1. Roſari ſui. Roſar. phil. p. 206.

Lapis enim vnus, vna medicina, vna materia, vnicum medium. quo perficitur, vt Liuius citante Zach. Gall. p. 76 aperte docet.

V. Materia arcani eſto(a)*pura,*(b)*incorruptibilis, ac proinde*(c)*incombuſtibilis.*

(*a*) Puram eſſe debere materiam magiſterii hæc loquuntur dicta.

Lull. c. 71. theor. teſt.

Fili, lapis noſter nunquam fieri poteſt, niſi de pura natura.

Ariſleus in viſione. Citante Roſ. phil. p. 246.

Non aſſumas naturam, niſi puram, mundam, amœnam, terream, & rectam.

Agadmon. in Turba.

Non ingreditur alienum, neque quippiam, niſi quod ſit ſincerum.

(*b*) Incorruptibilis eſto lapidis Hermetici materia, quia id, quod omni corruptioni tollendæ deſtinatum eſt, nulli corruptioni obnoxium eſſe, ac proinde ex eo, quod ab omni corruptione alienum eſt, ſumi debet; vt ait autor Dialogi, qui vulgo Lullio adſcribitur p. 446. Ex re corruptibili vniuerſalis medicina elici non poteſt: id enim, quod ſeipſum ab omnibus corruptionibus præſeruare nequit, multo minus alienas naturas ab omnibus morbis liberabit Velle præſeruare, ait Lullius, per rem putridam, & corruptibilem, & reformari per rem fœdam, & deformitati ſubiectam, & velle facere incorruptibile per rem corruptibilem & infirmum curare per rem infirmam eſt phantaſticum & inane.

(*c*) Tinctura non eſt in corpore combuſtibili; ait Senior p. 63. Vnſer Stein der vhralten wechſet nicht aus dingen / ſo verbreñlich ſeyn: Baſil. Valent. lib. de phil. lapide p. 4. id eſt: Noſter lapis philoſophorum non naſcitur ex rebus combuſtibilibus.

VI. Semen lapidis philoſophici ne in elementis quærito.

Ita

Ita Baſil. Valent.

Es iſt nicht von nöten/daß du deinen ſamen in den elementen ſucheſt: denn ſo weit iſt vnſer ſame nicht zu rück geſetzt/ ſondern es iſt ein nähere ſtatt/ darinnen vnſer ſame ſeine gewiſſe wohnung vnd herberg hat. id eſt: Non neceſſe eſt, vt quæras tuum ſemen in elementis: Noſtrum enim ſemen non tam longe remotum eſt, ſed alius locus propinquior eſt, in quo certam & fixam ſedem ſemen habet.

VII. Materia lapidis philoſophici mercurialis eſt.

Teruiſinus.

Opus noſtrum fit ex vna radice & ex duabus ſubſtantiis mercurialibus. Hinc philoſophi vnanimi conſenſu approbant hunc decantatiſſimum verſiculum:

Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes:

VIII. Nihil alieni ad opus noſtrum aſſumendum Teruiſ.

Itaque id, quod non eſt Mercurius, ex noſtro opere reiicitur.

IX. E Metallis lapis philoſophorum conficitur.

Hermes lib. de comp. p. 119.

De cauernis metallorum lapis occultus eſt.

Teruiſinus mihi p. 16. & 17.

Materia noſtra componi debet ex argento viuo, & hoc alibi non reperitur, quam in metallis.

Paracelſ.lib.vexat.

Die ware Alchymey/ die allein lernet von einer Kunſt ſolem oder lunam zu machen von den fünff vnuollkommenen metallen/ gebraucht ſich keiner andern recept/ ſondern allein von den metallen/ durch die metallen vnd mit den metallen werden die vollkommene metallen gemacht. id eſt. Alchymia vera, quæ vnico tantum artificio lunam aut ſolem ex quinque metallis fabricare docet, aliud receptum non admittit præter illud, quod ſic ſe habet: ſolum ex metallis, per metalla, & cum metallis perfecta metalla fiunt.

Baſil. Valent. in dem buch von dem groſſen Stein der vralten Weiſen.

Der ſame vnſers Steins muß nirgend herflieſſen/ dann aus einer metalliſchen Wurtzel/ darauß auch die metallen ſelbſt durch den Schöpffer zugebähren verordnet. id eſt: Semen noſtri lapidis aliunde non dimanat, quam ex metallica radice ex qua, diſpenſante creatore, ipſa metalla generãtur.

X. E Metallis quidem non omnibus, ſed è ſolis perfectis arcanum Hermetis educitur.

Hermes citante Roſ. phil p. 295.

Tinctura debet eſſe corporea, à corporibus metallicis perfectis extracta per beneficium & medium mineralium.

Lull. c. 53. theor. teſt.

De metallis perfectis humiditatem liquoroſam trahes, quia de ipſis venit noſtræ perfectionis terminatio, & claritas quinti luminis.

Idem c. 56. eiuſdem lib.

Bonus.

Bonus artiſta metalla pro mediis in opere magiſterii capit, & ſpecialiter ſolem & lunam.

CONSECTARIVM.

Itaque ex auro & argento lapidem ſuum philoſophi cudunt.

Aurum enim & argentum ſunt perfecta metalla.

Lull. c. 17. theor. teſt.

Noſtra medicina elicita & elucidata eſt de auro tanquam omnium metallorum precioſiſſimo.

Roſ. phil. mihi p. 234

Aurum totum eſt Mercurius, quod patet ex ipſius pondere & facili combinatione cum Mercurio: Ergo in ipſo eſt totalis & radicalis philoſophorum intentio & voluntas.

Arnold. lib. 1. Roſ. ſui c. 5.

Aurum eſt tinctura rubedinis tingens & transformans omne corpus: Argentum vero eſt tinctura albedinis perfecta albedine tingens cætera corpora.

ANNOTATIO.

Duo poſteriora axiomata de metallis dicentia ſi proprie intelligi debét, requirunt in fermentatione aurum & argentum: Lapis enim philoſophorum non poteſt per ſe tingere, niſi tingatur; auro ad aurum, & argento ad argentum: prout perfectionis ipſius ratio id poſtulat.

Sin vero extra fermentationem aurum & argentum conſiderantur, non ſumuntur proprie, ſed improprie. Proprie enim accepta ad lapidis creationem nihil faciunt. Philoſophicum enim aurum philoſophicumque argentum non ſunt metalla

mortua,

mortua, ſed viua. Quemadmodum ex ouo cocto pullus non naſcitur: ita ex auro fuſo medicina vniuerſalis non conficitur. Hinc clara voce philoſophi vnanimiter exclamant, aurum ſuum non eſſe aurum vulgi; argentum ſuum non eſſe argentum vulgi.

XI. Ex Sulphure & Mercurio Medicina Sophorum producitur.

Id ſic intelligito: Ex Mercurio, cui ſulphur proprium innatum eſt, lapis philoſophorum conficitur, id quod ingenue affirmat Teruiſinus, vbi ſic ait: Mercurio ſulphur incluſum eſt, quando natura operatur; verum non dominatur in eo, niſi per motum calidum, quo ſulphur dictum alteratur & vna ſimul cum eo qualitates duæ Mercurii. Et paulo ante: Mercurio huic in eſt ſulphur fixum & incombuſtibile, quod noſtrum opus perficit abſque alia ſubſtantia, quam pura ſubſtantia Mercurii. Hinc Geber: In profundo naturæ Mercurii eſt ſulphur. Item Morienus & Aros: Noſtrum ſulphur non eſt vulgare, ſed fixum, & non volatile, de natura Mercurii, & non ex alia re quapiam. Quemadmodum ergo Sapientes, aio cum vero philoſopho Philippo à Gabella, aurum vulgare non intelligunt: ita quoque nec ſulphur, nec Mercurium vulgi volunt intelligi. Illorum aurum viuum, ſubtile & ſpirituale eſt: Vulgare noſtrum denſum, durum & fixum eſt. Mercurius illorum eſt materia prima omnium rerum, & ſine qua nec M. conſiſtere poteſt: Mercurius vero currens, ſeu argentum viuum vulgi res eſt metal-

metallica, conſiſtens in proprio ſemine. Deinde ſulphur philoſophorum eſt purum, fixum, album vel rubeum, ignem non fugiens: Vulgare autem eſt res impura, fœculenta, combuſtibilis, non fixa, &c. Vnde facile cognoſcitur, quæ ſit differentia inter aurum philoſophorum & errantium: inter ſulphur philoſophorum & inſipientium; inter Mercurium ſophorum & ignorantium. Itaque quanta eſt differentia inter cœlum & terram; tanta eſt ſapientum & ſophiſtarum diſſimilitudo. Aurum autem philoſophorum eſt aurum à natura nondum coagulatum & fixatum; nam ſi hoc eſſet, ignis artificialis in eo nihil operaretur: & conſequenter artifex artificio ſuo fruſtraretur. Hæc Philippus à Gabella doctiſſime & veriſſime.

XII. Non eſt tingendum, niſi cum illis, quibus virtus ineſt tingendi. Roſ. phil. p. 302.

Iam vero virtus tingendi ineſt auro & argento: Hæc enim ea virtute tincta ſunt: Tinge ergo auro & argento: quia aurum aureum; argentum argenteum tribuit colorem. Ita ait idem autor citato loco. Fermentationi axioma datum applicabis, & intelliges.

XIII. Materia eadem eſt artis noſtræ ſupra terram, quæ eſt metallorum in terra. Teruiſ. p. 33. Zach. Gall. p. 92. 93. 94. & 98. Lull. c. 17. theor. teſt.

Itaque cum, teſtibus philoſophis, vt Teruiſino p. 18. 20. 22. & 26. Zach. Gall. p. 79. Lullio, citato loco,

loco, ſulphur & argentum viuum ſint vera materia metallorum, eadem quoque noſtræ artis vera materia erunt. Quid autem per ſulphur & argentum viuum ſeu Mercurium philoſophi intelligant, abunde ex 11. axiomate huius capitis paulo ante percepiſti.

XIV. Ars nullum creat ſperma.

Sendiuog. tract. 11.

Scito te nihil creare poſſe, quod ſolius Dei proprium eſt, ſed res occultas in vmbra latentes facere apparentes, & vmbram ab ipſis tollere, hoc philoſopho intelligenti à Deo per naturam conceſſum eſt.

Guilielm. Pariſienſis citante Teruiſ. p. 25.

Creare ſpermata non eſt artis: at poſtquam à natura creata ſunt, tum demum ars per ſolam virtutem naturalem exiſtentem in ſpermaticis materiis iam à natura creatis, coniungendo, veluti naturæ miniſter ſuccurrit ipſi rei quidem exiſtenti, ſed nondum perfectæ.

Baſil. Valent. De magno mundi arcano mihi p. 217.

Homo non poteſt nouum ſemen formare, ſed tantum ſemen natura formatum propagare & multiplicare ex arte nouit.

Teruiſ. Alchy. p. 26.

Fruſtra ager colitur, niſi adſit materia creata per naturam, ſcilicet frumenti granum.

XV. Id quod vis metere, illud ſeminabis.

Quæ enim ſeminas, ea etiam metes: Roſ. phil. p. 315.

p. 315. Ergo ſi ſtercus, ait idem Roſ. p. 313. ſeminas, merdam & metes. Quare non eſt mirum, quod vix vnus inter mille aut nullus de talibus perficit. Semina aurum & argentum, & afferent tibi fructum milleſimum cum labore tuo, mediante natura. Aurum & argentum vulgaria hic ne intellige. Illud enim aurum eſt ad noſtram artem aſſumendum, quod in ipſa operatione moritur, & ex ipſa morte ſua propria virtute in eminentem & præſtantem naturam reſurgit. Quod vero moritur, antea viuum ſit neceſſe eſt. Aurum ergo Sophorum non eſt aurum vulgi, quia hoc nõ mortuum eſt: ſed viuum; Quod neceſſario ſeminandum fuerit, ſi viuum aurum, quo omnium rerum imperfectiones in perfectionem transformari debent, à nobis meti debet.

XVI. Simile generatur ex ſimili. Vide Roſ. phil. p. 266. & 318. Baſil. Valent. de lapide p. 4. & in 12. claue.

Sic ex homine homo, ex leone leo, ex auro aurum. & ex argento argentum naſcitur.

XVII. Ea, quæ in noſtrum magiſterium intrant, radicaliter inter ſe commiſcentur. Confer Teruiſ. p. 34.

Sic ſulphur noſtrum Mercurio noſtro naturæ beneficio radicaliter cõmixtum eſt, vt debito adminiſtrato igne, ex eo lapis ſophorũ producatur.

CAPVT III.

DE PRÆPARATIONE MATERIÆ.

I. *OMne, quod denſum & durum eſt, oportet conteri, vt ſubtiliſſimum fiat & penetratiuum.* Auror. Conſurg. p. 233.

Arnold. citante Dorneo p.131.

Non pigeat vos cruciare & corrumpere co[illegible]pus terendo & imbibendo, donec aquam extra[illegible]xeritis, ac corpus tenue factum ſit ac impalpabil[illegible]

Auicenna c.3. tract. ſui p.415.

Patiens ſis, coque, tere, & incera; & non t[illegible]deat te hoc multoties reiterare. Arnold. confer[illegible] 3. lib. 2. Roſarii ſui.

Aſcanius in Turba.

Cum corpus diligenter teritur, ex eo mun[illegible] anima ac ſpiritualis & ſublimis extrahitur.

Calid.

Niſi corpora conuerteritis in ſubtilitatem, [illegible] ſint impalpabilia tactui, non dirigetur vobis, quo[illegible] quæritis. Et ſi trita non fuerint, ad operatione[illegible] reuertimini, quouſque terantur & fiant ſubtili[illegible] Quod ſi feceritis, vobis, quod optatis, derigetu[illegible]

II. *Quanto magis teris, tanto magis mo[illegible]lificas, & partes groſſas ſubtilias, donec ſatis e[illegible] iſtat:* Auicenna tract. ſui c.3. Arnold. lib. [illegible] Roſ. c.3.

III. *Quæ imbibuntur, per aquam molli[illegible]cantur.* Auicenna & Arnold. citatis locis[illegible]

CAPVT. IV.

DE CREATIONE LAPIDIS.

I. *Corporum in argentum viuum reduct[illegible] eſt artis fundamentum.* Arnold. Fl[illegible]ris florum p.479.

Hæc reductio appllari ſolet ſolutio, qua corp[illegible]

ſeu ſulphur noſtrum Mercurio noſtro incluſum ſoluitur. Quod dum fit, argētum viuum ſeu Mercurius noſter coagulatur.

Arnold. c. 9. lib. 1. Roſ. p. 402.

Neceſſe habes, quicunque vis operari, vt in ſolutione & ſublimatione duorum luminarium primo labores, quia primus gradus eſt, vt argentum viuum fiat ex ipſis.

Scala phil. pag. 131.

Soluere corpus & congelare ſpiritus eſt opus noſtrum primum.

II. Solutio philoſophica requirit permanentiam ſimul ſoluentis & ſoluti. Teruiſ. ad Thomam de Bononia.

Itaque 1. fatui ſunt, qui metalla aquis fortibus ſoluunt: hæ enim à metallis ſeparantur, & non fiunt vna homogenea eſſentia cum eis. Errant, ait Lull lib. de tranſmutatione animæ, arbitrantes, corpora metallorum fortibus communibus aquis, & aquis contrà naturam reduci in materiam primam. Similiter Sendiuog. tract 6. p. 28. in regeneratione, ait, metallorum ſiniſtre proceditur à vulgaribus chymicis: Corpora metallica ſoluunt ſiue Mercurium, ſiue aurum, ſiue Saturnum, ſiue Lunam & corrodunt illa aquis fortibus, aliis rebus heterogeneis ad veram artem non requiſitis; poſtea coniungunt & ſimul cogunt, neſcientes, quod ex corpore humano diſſecto non generatur homo; quia corruptio corporis & ſeminis deſtructio hoc pacto præceſſit.

2. Errant, qui ignem exceſſiuum, quo humor

noſter ſoluens à corpore diſcedit, in ſoluend adhibent.

III. Niſi ſemen reſoluatur calido vapore nullius eſt vſus. Sendiuog. tract.6. p.25.

IV. Terra fructum non gerit abſque frequenti irrigatione. Roſar. phil. p. 336. Auicenn. p.420. Ariſt. chym. p.370. Confer Scal. phil. p.444.

Democritus citante Dorneo p.171.

Si vaporem ſiccum humido vapore irrigaueris diuinum opus efficies.

V. Irrigatio fiat aqua conſanguinea.

Conſanguinea enim, ait Parmenides, conſanguineis in arte noſtra iunguntur: & poëta quidam ſic canit:

Semine natali poſtquam ſeiunximus oſſa;
Hæc conſanguinea deinde lauamus aqua.

Quare philoſophi, docẽte autore Auroræ cor ſurg. p.13. granum ſuum humore connatura nutrire volunt, donec vegetetur & fructum afferat talem, qualem intrinſecus habet, & volunt viuificare illud, quod mortuum eſt, à forma metallina, quouſq; fuſionem metallicam perfectam præſtet.

VI. Omne ſiccum naturaliter appetit biber ſuum humidum: vt in ſuis partibus ſit continuatum. Roſ. phil. p.298. Ariſtot. Chym. p. 368. Arnold. c.14. lib.2. Roſ.

Huc refer illud Ariſtotelis chymici: Coque ſic cum terræ nigræ cum humido aquæ ſuæ, done ſiccur

ſiccum bibat humidum, & totum habebis magiſterium.

VII. Quoties cinerem imbuitis, toties ipſum ſiccari, & rurſum humectari oportet, donec eius color in id quod quæritur, vertatur. Ardar. in Turb.

VIII. Omne ſemen per ſe nullius eſt momenti, niſi ponatur vel ab arte, vel à natura in matricem debitam. Sendiuog. tract. 8.

Sic ſperma viri non prodeſt, niſi in matricem mulieris proiiciatur. Arnold. flor. flor. p. 474.

IX. Calor agens in humido nigredinem, in ſicco albedinem, in albo citrinitatem generat. Arnold. c. 5. lib. 1. Roſ. ſui. & c. 4. lib. 2. eiuſdem Roſ.

X. Ignis noſter eſto (a) *æqualis*, (b) *blandus, temperatus, lentiſſimus*, (c) *continuus*, (d) *humidus*, (e) *albus*, (f) *calidus, tepidus*, (g) *circumiens, clarus, clauſus, penetrans, viuus, incomburens, & eſto is* (h) *duntaxat, quo natura vtitur.*

(*a*) Roſ. phil. p. 226. Morien. p. 42. Scala phil. p. 42. (*b*) iiſdem locis & Roſ. phil. p. 260. (*c*) Teruiſ. Alchy. p. 35. & 36. Scala phil. dicto loco (*d*) Teruiſinus p. 37. Roſar. phil. p. 226. (*e*) Roſin. p. 256. Roſ. phil. p. 226. (*f*) Roſ. phil. iam dicta pagina. Teruiſ. p. 37 (*g*) Teruiſ. p. 36. vbi & cæteræ ignis proprietates, quæ in axiomate ſubiiciuntur, recenſentur. (*h*) Teruiſinus p. 35.

XI. Omnes operationes noſtræ fiunt in vnico vaſe præter amotionem ab igne. Vide Zach. Gall. p. 85. & 86.

Ioan. Auſtri philoſophus in ludo Puer. p. 178.

Sufficit tibi lapidem in noſtro vaſe ſemel ponere, & claudere, quouſque totum completur magiſterium. Quod autem amplius eſt, à malo eſt.

Dionyſ. Zach. Gall. p. 87.

Vnicus eſt operandi modus in vnico vaſe, in vnica fornacula (quam Teruiſinus ignem clauſum, humidum, vaporoſum, continuum, & digerentem vocat) præter amotionem, donec decoctio compleatur.

XII. Vas diligenter & fortiter claudendum eſt. Pandulph. Ardarius; Afflictus in Turba.

Idque faciendum duabus de cauſis.

1. *Ne aqua inde exeat, & ſic magiſterium noſtrum deſtruatur.*

Morfoleus in Turba.

Vas vndique obturetur, ne corpus æris & ſpiritus eius fugiens inde extrahatur.

Clangor Buccinæ p. 501.

Ideo requiritur vas ſigillatum ſigillo Hermetis: quia ſi vas in noſtra arte non eſſet clauſum ad incluſionem ſpiritus, tota vis exhalaret: Sicut in generatione metalli: quia ſi fumus, ex quo metallum

tallum in terra generatur, inueniret locum apertum, abiret in auras, & nullum generaret metallum.

Roſ. phil. p. 213.

Ideo philoſophi iuſſerunt claudere os vaſis, ne aqua benedicta noſtra exhalaret, ſed defenderet à combuſtione hoc, quod in vaſe eſt.

2. *Ne aliquid alieni inferatur.*

Balg. in Turba.

Claude domum, ne ventus aut puluis ad eos perueniat.

XIII. Videto ne vas aperias, donec totum humidum terminetur & finiatur. Lull. c. 25. theor. teſt. p. 44.

Capvt V.

DE MVLTIPLICATIONE.

I. QVanto magis materia erit debite præparata & ſubtiliata, tanto magis virtutes naturæ ſuperioris obtinebit & in ſe retinebit. Lull. c. 84. theor. teſt. & c. 32. pract. teſt. Confer item Clangor. Buccinæ p. 502.

II. Æs humore inſpirato vitam ſuſcipit, multiplicatur, & augmentatur, vt cæteræ res. Bonell. in Turba.

III. *Quanto magis nutritur lapis, tanto magis augmentatur.* Semitæ ſemitæ p. 442.

Nutritur lapis lacte ſuo, id eſt, ſpermate, ex quo fuit ab initio: imbibitur autem argentum viuum ſæpius, quouſque ſufficiat. Ibidem.

AXIOMATVM HERMETICORVM FINIS.

Soli Deo ſit ſempiterna gloria,
AMEN.

HER-

HERMETICÆ SOPHIÆ

Tractatus quintus; qui eſt

DE GENERATIONE RERVM NATVRALIVM.

PRÆFATIO.

GEnerationem rerum naturalium ex lumine naturæ ſcripturus ingenue fateor, me non ex Sophiſtarum libris hac in doctrina vnquam profeciſſe, neque ex iis aliquid accepturum: Non enim penes illos veritas eſt, ſed maxuma cæcitas nixa & ſtabilita vanis hominum vanorum opinionibus, & contentionibus, quibus veluti limitibus vulgus ſapientiam circumſcribit & metitur. Vt bello homines perimuntur: Ita altercando veritas amittitur: ſiquidem dum de rerum natura diſputant, alter alterius non ſine magna arrogantia, qua quiſque ſophiam ſibi arrogat, opinionem inſectari & refellere ani-

nititur: Atque hinc à vero fundamento diſcedūt, & in inextricabilem labyrinthum fixis principiis munitum dilabuntur, vt quis alius inde irretitus ſe ex eiuſmodi tricis difficulter expedire queat. Miſſis, inquam, his nugis, recta ad arcem ſophiæ ductu luminis naturæ poſſidendam accedemus, atque ex ſolius naturæ contemplatione, diuina fauente gratia, generationem rerum deſcribemus, vt inde noſtri cognitionem certiſſimam non ſolum nobis comparemus, ſed etiam diſcamus, meditemurque viam, qua ex perfectis corporibus medicinam morbis noſtrorum corporum expellendis ſufficientiſſimam eruamus & producamus: Quēadmodum enim homo, frumentum, herba, quodque è ſuo ſemine naſcitur: ita eodem modo vera antiquorum philoſophorum medicina, qua non datur vlla præſtantior, ex perfectiſſimis corporibus & eſſentiis generatur. Non ergo limis oculis & obiter intuere, quod tibi ſum propoſitu-

poſiturus, ſed arbitrare, hanc doctrinam tibi fore vtiliſſimam, vtpote cuius ductu ad mineralium, vegetabilium & animalium cognitionem, & metallicæ medicinæ inuentionem feliciſſimo veluti tramite proueharis.

Vt igitur exordiar, ſcias generationem rerum eſſe duplicem: Ordinariam & Extraordinariam.

Extraordinaria eſt, qua diſſimile ex diſſimili naſcitur. Vt mures, qui ex fimo à ſole generantur. Dicitur alias generatio æquiuoca.

Ordinaria generatio eſt, qua ſimile ex ſimili producitur: vt ex homine homo, ex leone leo.

Appellatur alias vniuoca.

Hanc quindecim propoſitionibus includam.

I.

Omne quod generatur, è ſuo (a) *ſemine in propria* (b) *matrice naſcitur.*

(*a*) Semen eſt corpus ſpirituale, ex quo incluſus ſpiritus nutrimentum aliunde attrahens in

propria matrice corpus viuum cum multiplici ſemine protrudit. Spiritus hic quibuſdam philoſophis κατ' ἐξοχὴν ſemen appellatur: corpus vero, in quo eſt ſperma. Sed de vocibus nulli litem mouebo; cum de re inter nos conſtet. Spiritus hic ſeminalis eſt ſubtiliſſima ſeminis eſſentia, per naturam è corpore exaltata, atq; in ſe totius corporis vires eminenter complectens, & præterea vim ſeminalem, qua corpus in ſpecie ſua propagari & multiplicari poſſit.

(*b*) Omne ſemen per ſe nullius eſt momenti, niſi ponatur vel ab arte vel à natura in matricem debitam: Sendiuog. tract. 8. Matrix debita eſt, quo cuiq; ſemini in ſuo regno reſpondet: ac proinde ſemen minerale mineralem, animale animalem, & vegetabile vegetabilem matricem poſcit. Matrices hæ probe diſcernendæ ſunt, ne in grandem errorem prolabamur.

II.

Semen nullum artificio aliquo per ignem vulgarem operante extra vaſa naturalia producitur.

Id quod ipſa docet natura: Quis enim vnquam putauerit, quod ſemen hominis extra ſedem genitalium; ſemen pomi extra pomum, ſemen tritici extra ariſtas elaborari poſſit. Si quis vellet ſemen tritici in vaſa chymica coniicere, illudq; vario modo digerere & coquere, non poſſet inde ſtipulam producere, per quam aliud triticum prodeat: Fruſtra ergo omnes operantur ii, qui ex auro in vaſis chymicis ſemen elicere moliuntur, atque non cogitant, ſemini cuique matricem genuinam & propriam in ſuo regno reſpondere, non

arti-

artificioſum aliquod vaſculum, quod ipſa natura reſpuit. Si vero, Deo concedente, ſemen natura creatum, & matricem itidem natura elaboratam habueris, ſemenque in illam per naturam iniectũ cognoueris, atque deinceps igne conuenientiſſimo coxeris, nihil deerit, quin id, quod optas, ſis conſecuturus.

III.

Vniuerſalis fœtus ex vniuerſali ſemine eſt.

Fœtus hic dicitur vniuerſalis, qui ſingulis regnis, tam vegetabili & animali, quam minerali regno prodeſſe, perfectionemque ſuppeditare potis eſt. Itaque ex eo ſemine vniuerſalis fœtus naſci debet, quod ſimiliter ſingulis corporibus ſub iſtis tribus regnis ſuam impertiat vtilitatem & perfectionem. Errant ergo longe, qui ex fonte particulari, vt vel ex minerali, vel ex vegetabili, vel ex animali corpore vniuerſalem medicinam eruere attentant.

IV.

Vt vero perfectum quid naſcatur, ſemen putreſcat & nutriatur neceſſe eſt.

Amen, Amen dico vobis, niſi granum tritici in terram proiiciatur, & moriatur, ſolum manet: ſin vero emoritur, centuplum affert fructum; ait Chriſtus Ioan. 12. Nulla res poteſt animari & naſci niſi per ſui corruptionem, putrefactionem ac mortificationẽ: Lull. c.27.theor. teſt. mihi p.51.b. Roſar. phil. mihi p. 254. Niſi ergo, ait Parmenides, corpus diruatur, cõſtringatur, putreſcat & conuertatur in ſubſtãtia ſubſtantiali, nõ poteſt illa virtus occulta extrahi, nec corpori miſceri.

V. Pu-

V.

Putreſcit ſemen, quando (a) *Sal eiuſdem naturæ in*(b)*humore conuenienti reſolutum ſeminis ſubſtantiam, promouente calore tenui*(c)*penetrat, reſoluit & ſubtiliat, vt ſpiritus incluſus ex ſubiecta materia ſibi* (d) *domicilium conueniens, in quo ſuæ naturæ propagationem & ſeminis multiplicationē operari poſſit, fabricet.*

(a) Itaque ſemen minerale ad ſui putrefactionem ſalem & humorem mineralē, vegetabile ſalem & humorem vegetabilem (qui eſt communis aqua ſale terræ imprægnata) animale ſalem & humorem animalē (qui eſt ſanguis matricis ſale ditatus) requirit. Ex his facile intelligi poteſt illud Baſilii Valentini, acutiſſimi philoſophi, quod lib. de magno mundi myſterio & ipſius medicina adducit vbi hæc verba fatetur: *Metalla & mineralia iterum per mineralia confringi oportet.* Vbi tamen in vnoquoque genere ſpecies diſcernendę ſunt: nam vnaquæque ſpecies ſuæ ſpeciei ſe coniungit, & ſemen commiſcet, niſi monſtrum habere velis. Itaque vt ſimile ſimile generet, canis cum cane, leo cum leone, homo cum homine coeunt, & ſemina miſcent. Quare Moſes ait, vnumquodque animal è terra ſecundum ſuum genus creatum eſſe.

(*b*) Sine humore elementi aquæ, ait Baſilius in octaua claue, vera putrefactio fieri nequit: Nam hnmor eſt verum organum, quo ſal ſoluens intimos ſeminis receſſus adeat & aperiat: ſiquidem quando calore debito humor ſubtiliatur, & excoquitur, ſalis portio etiam in eo attenuatur, atque idonea redditur & digna, quæ facile,

com-

compactiſſimum ſeminis corpus permeet, ſibique ſimilem ſalis ſpiritum in ſemine deliteſcentem & quieſcentem ſuſcitet, atque ad vegetationem promoueat.

(*c*) Liber ſpiritus ſpiritum eiuſdem naturæ vinctum & conſtrictum facilime expedire & vinculis exuere poteſt: iique fit 1. ratione actiuitatis, qua liber ſpiritus pollet: 2. ratione ſimilitudinis: ab hac enim habet, vt cum ſpiritu ſalis corporis coniungatur, ac proinde ſuas vires in ipſum facilius exercere queat: Simile enim ſimili facile aſſociatur, & intime vnitur. Iam ſciendum eſt, omnem ſpiritũ in humore ſolutum eſſe liberũ. Vnde calore mediante ſpiritum ſimilem carcere corporis compactum & conſtrictum (tanquam eum, qui liberationem ſui anhelat, atque ad actiuitatem ſeu actum efficaciter operandi adſpirat, inſtar magnetis, penetrato corpore, attrahit, ſe, dum eum ſibi adiungit, corroborat, & hac ratione ad agendum inflammat, non aliter ac ſi ignis ab igne accendatur, vt ita corpus neceſſario mutetur, & putrefiat ab ipſo ſpiritu, cuius actio antea ligata erat: ſpiritus enim ille concluſus, dum ab altero libero ſpiritu actum volatilem acquirit, foràs nititur, atque ideo ſuum ſubiectum confringit, & facit, vt aliud corpus inde naſcatur. Sic quando ſpiritus ſalis terræ in humore terræ immixto reſoluitur: (*Omne ſal in humore proprio liqueſcit & ſoluitur*) ſpiritus ille eſt liber: ſiquidem omne ſal in humore liquatum eſt actiuum. Hinc granum tritici in terram proſeminatum, cuius corpore veluti arctiſſimo compede ſpiritus ſalis vegetabilis continetur ligatus, ab eo libero ſpiritu penetra-

tur

tur & aperitur, vt ſal in aqua reſolutum ſpiritum vegetabilem è tritico ad actiuitatem & vegetationem excitet, & radicis ſubſtantiam, vnde reliquæ ſubſtantiæ poſt generandæ nutrimentum è terræ ſinu communicetur, ante omnia in matrice propria producat. *Notandum hoc in loco eſt*, ſal, quod poros corporis aperit, aliquando eſſe debile, alquando forte. Debile ſi fuerit, ſal eiuſdem naturæ cum ſemine eſt corroborãdum, & humor, qui ſal debile in ſe habet, eo imprægnandus, vt naturæ conuenientior & efficacior fiat ſolutio. Inſpiciamus generationem tritici. Pluuiæ ineſt ſal volatile ex reſolutione in terra facta. Verum cum ſal illud propter terræ ſiccitatem nimiam ſolutioni fœcundiori non ſit ſufficiens, agricolæ agros fimis, in quibus ſal eiuſdem naturæ cum tritico eſt, (Fimus enim eſt ex ſtramine, ſtramen ex tritico, ex quo naſcitur) impinguant, vt pluuia deſcendens & humor terræ ſe immiſcens ex terra & fimo ſal exugat nitro ſulphureum, quo confortatur, ſibique adiungat, & ſubtilius frumentum ad inferendam fœcunditatem & abundantiam frugum ſoluat.

(*d*) Cum vis ſeminalis in intimis ſeminis receſſibus lateat, atque in ſubtiliſſima ſalis ſulphurei portione conſiſtat, non poteſt euehi & multiplicari, niſi in humore maxume ſubtili ac puro. Verum quia ſemen non ſubtilem humorem primo ex locis, vnde ei nutrimentum ſubminiſtratur, haurit, natura ante omnia tenetur formare inſtrumenta, in quibus humor ex elementis aſſumptus digeratur, ſubtilietur, & ſumme purgetur, vt puriſſimam ſeminis eſſentiam ex producto corpore

proli-

proliciat, atq; eam ad ſpeciei conſeruationem & multiplicationem adducat. Qua de cauſa natura prouida ex herbaceo ſemine radicem, interueniẽte putrefactione, primum format, & deinde herbam foras protrudit, eamque multis articulis interdiſtinguit, vt ſub initiũ in radice & deinceps in herba progerminante & abſoluta humor ex terra, cui ſemen iniectum eſt, hauſtus magis magiſque dirigatur, & ex radice vim ſeminalẽ ad oram propellat ſupremam, quo tandem matrice materiæ ſeminalis formata, ſubſidio calore ſolis ſemẽ perfectiſſimum & propagandæ ſpeciei aptiſſimũ colligatur. Sciendum vero hic eſt, ſæpe euenire, vt, quamuis natura ſeminalium progreſſum inſtrumenta & vehicula ex ſemine formauerit & perfecerit, ea tamen corpora, quæ eiuſmodi organis inſtructa ſunt, non fundant ſemen, idque fieri eã ob cauſam, quia pori corporis, per quos vis ſpermatica eleuari & ad ſuperficiem extrudi debet, citius productione ſeminis per externum frigus, vel ſalis inſiti fixi exaltatam fortitudinem conſtipantur, vt ſemen vel haud matureſcat, vel penitus reprimatur. Id quod videre eſt in pomorum Arantiorum arboribus, quæ quidem hic inſtar aliarum arborum creſcunt plantatæ; ſed tamen in his frigidioribus locis nõ ferunt fructus; niſi externo & conuenienti calore per hyemem foueantur: id quod in Illuſtriſſimi & Potentiſſimi Principis Dn. Mauritii Haſſiæ Landgrauii, Domini mei Clementiſſimi Paradiſo, qui eſt Caſſellis, fieri ſolet, vbi arbores pomorum dictorum per totam hyemem calore artificioſo reguntur & fouentur, vt ipſarum fructus matureſcere poſſint, Idem quoq;

in

in philoſophorum magiſterio obſeruare eſt, vbi, ſi aurum philoſophorum natura creatum & vere viuum per ſe in macrocoſmo relinquitur, & noſtro ſolo natiuo concreditur, aurũ ſapientum nihil ferre ſolet fructuum, neque multiplicationem admittit: ſin vero externo, humido, circũeunte, alterãte, & tenui calore in duplici, vel etiã triplici vaſe aurum noſtrum, quod eſt ipſe Solis calor, coquitur, & digeritur, fructus fert præſtantiſſimos, & vberremos, qui tam mineralibus, quam vegetabilibus & animalibus ſummo ſunt ſolatio, exquiſitamque perfectionem ſubminiſtrant.

VI.

Humor, qui putrefactione inſeruit, eſto corpori putreſcenti proportionalis.

Et ſecundum quantitatem, & ſecundum receptiuitatem. Tum vero humor ſecundum quantitaté eſt corpori putreſcẽti proportionalis, quando tantum humoris à corpore recipitur, quantum ſubtiliationi eius ſufficit. Secundum receptiuitatem vero ſeu modum receptionis, quando humor non ſubito, ſed paulatim à corpore ſeminali bibitur & aſſumitur: ſubita enim humoris imbibitio conuenienter viuificare nequit, ſed facit, vt quædam partes corporis inſufficienter propter ſubitum ingreſſum ſoluantur. Hinc ex tritico naſcitur lolium. Quare philoſophi volunt, artis filios terram noſtram irrigare cum longa mora & nimia attritione.

VII.

Calor, qui putrefactionem promouet, ita lenis eſto, vt humor, in quo ſal reſoluens eſt, in materia per-

permaneat, & ab ea haud recedat.

Idque fit duabus de cauſis 1. quia in huiuſmodi humore putreſcens materia vitam accipit. 2. quia calor lenis ſalem ex humore in materiam diſpergit, vt commode corpus putrefiat. Si vero exceſſiuo & adurenti calore humor pelleretur, materia combureretur & deſtrueretur, ita vt nec animari, nec naturæ conuenienter putrefieri poſſet, ac proinde ex materia ſecundum naturam nihil generaretur. Arrige aures, Pamphile.

VIII.

Matrix eſto clauſa, quando ſemen impoſitum fuit.

Neceſſe enim eſt, vt circumquaq; ſemen concludat, atque hac ratione vndique vires ſuas in illud diffundat. Ita tamen claudatur matrix, vt ex elemento aquæ humori, quo nutriatur, & ex igne calori, quo foueatur, concedatur aditus. Sic matrix fœtus humani eluaditur, vt ſanguini, quo nutritur, & calori ex ſole humano prodeunti, quo fouetur, ingreſſus permittatur. Si autem accidit, vt ſemen aliquod ſufficientiſſimo humore refertum inueniatur, atque ideo non opus habeat aduentitio aliquo humore, arctiſſime matrix concluditor, vt tantum externo incomburenti calori aditus pateat, id quod in lapidis philoſophici magiſterio philoſophi obſeruari volunt: Lapis enim ipſis ſeipſum dicitur occidere, & reuificare, omniaque quibus indiget, in ſe continere. Vnde philoſophi illud arcanum Phœnicem & Salamandram vocarunt. Si habes aures audiendi, audias.

IX.

E Matrice, in qua putrefactio inchoata eſt, putreſcens non amouetur, vſque dum id, quod intenditur, abſolutum fuerit.

Itaque ſi ex grano tritici multa grana colligere volumus, illud in terra vſque in tempus ordinariæ meſſis relinquimus, & deinceps maturas metimus ariſtas. Semina non oportet metere, ait Auicenna mihi p. 424. donec tempus meſſis aduenerit.

X

Matrix, quo purior fuerit, eo conſtantior & perfectior fœtus in ea generabitur.

Pura enim matrix purum dabit fructum; ait Sendiuogius doctiſſimus tract. 8. Quo vero quid purius, eo durabilius & perfectius eſt in ſuo genere: Vt contra, quo quid impurius, eo imperfectius & inconſtantius eſt, ac proinde impura, quæ fœtum impurum profert, neceſſario fœtum fragilem producit. Quod cum in omni genere deprehendatur, homines naturæ ſuccurrere volentes matricem impuram, vbicunq; eam offenderunt, expurgare attentauerunt. Vnde ipſa experienti[a] ſapientum conſilio exorta docuit, impuritates & peregrinas naturas, quibus conceptio & generatio fœtus in matrice impeditur, vel artis naturam natura (quando ad impuritatum ſegregationem corroboratione opus eſt) iuuantis ingenio, ve[l] nuda euulſione & reiectione (quando iam ante [a] matrice excluſæ & ſeparatæ ſola mole ſunt impe[-] dimento, ne matrix concipere & debite ſemen fouere poſſit) eſſe tollendas & reuellendas. I[d]

quo[d]

quod Agricultura nobis ad oculum demonſtrat: ibi enim ſal agri ſale fimi ſulphureo & pingui corroboratur, lapides, qui mole ſua agrum ſterilem & incultũ reddunt, eiiciuntur & cardui extirpantur, vt matrix frugum nomen fœcundi agri reportare poſſit. Idem philoſophi in ſuo magiſterio faciunt: Ex agro enim ſuo, cui natura ſemen illud eminentiſſimum inſitum eſt, alienas naturas præparando ſeparant, feces terreas reiiciunt, atque matricem in incorruptibilitatis ſtatum ea ratione deducunt; Quo facto, matricem cum ſemine firmiſſimè ſigillo Hermetis claudunt, atque in ea ſemen in nobiliſſimam medicinam, mediante digeſtione, conformant: vbi id, quod natura natum eſt, altera vice regeneratur, atque in longe eminentiorem ſtatum prouehitur.

XI.

Matrix ea vere idonea eſt, quæ facilem ſemini permittit ingreſſum.

Id eſt, quæ ſemen facile recipit, nec clauſura ſua eſt impedimento, vt ſemen introeat. Vbi ſciendum, quando duritie matrix clauditur & ſteriléſcit, matricem ſępe mouendo aperiri & reddi poroſam, vt ſemini concipiendo fiat apta. Sic agros induratos arando, occando & glebas diſcutiẽdo renouamus, & rarefacimus, vt frumenti ſemen facilius ab agro admittatur, & fœcundiorem ſuæ ſpeciei multiplicationem fundat.

XII.

E corpore, quod vel alienis naturis deſtruitur, vel cuius vas ſpermaticum vi reſcinditur, ſemen haberi nequit.

Sic haud aliquid commodi reportarent, qui ſemen ex corpore hominis per aquas fortes euerſo & grauibus morbis deformato eruere conarentur. Eunuchus, quia eius membra genitalia exciſa ſunt, ſuam ſpeciem propagare nequit. Sciant, ait ingenioſiſſimus Sendiuogius tract. 7. artis filii, in arboribus amputatis fruſtra ſemen quæri, quod ſolummodo in viridibus reperitur. Attende fili artis, & ſequere philoſophos.

XIII.

Corpus, quod vnius generis nutrimento conſeruatur, eo, quod diuerſo & multiplici nutrimento ſuſtentatur, eſt durabilius, perfectiuſque & conſtantius ſemen emittit.

Quo enim aliquid ad vnitatem propius accedit, eo eſt durabilius: in vnitate enim nulla eſt diuiſio. Vbi nulla diuiſio, ibi nulla corruptio: corruptio enim omnis per diuiſionem perficitur. Vbi nulla corruptio, ibi conſeruationis perpetuitas. Itaque quod vnitati vicinius eſt, longius conſeruatur, quam id, quod eſt ab ea remotius: Minor enim in illo diuiſio; in hoc maior. Quo vero quid durabilius eſt, eo firmius & perſeuerantius ſemen è ſe protrudit.

XIV.

Mas & fœmina, quorum natura & complexione ſimilis ſubſtantia produci debet, ſumpto eiuſdem originis & naturæ.

Sic homo hominem, equus equum generat, quia ſunt eiuſdem naturę. Si vero accidit vt equus cum aſina coeat, non equum nec aſinum, ſed mulum generant. Philoſophi hoc ipſum ponderantes,

tes ſubſtantias vnius radicis, originis & eſſentiæ & nobiliſſimæ medicinæ præparationem eligunt, atque ex iis tincturam perfectiſſimam elaborant, qua quælibet corpora in perfectionem capacem facile cum omnium admiratione tingantur.

XV.

Id quod vis naturaliter in conuenienti matrice produci, illud idem ſeminabis.

Ita ait autor Roſarii: id quod vis metere, illud ſeminabis. Si ergo tincturam auream expetis, vide vt eandem ſemines. Agnoſces hinc errorem eorum, qui aurum ſeminant, & tamen eius tincturam inde colligere intendunt. Huiuſmodi ſophiſtæ imitantur eos, qui arborem exciſam & arefactam ſeminare volunt, vt hinc ſemen arboris habeant.

Conclvsio Ad Lectorem.

Hæc eſt breuis & ſolida generationis doctrina: Quam ſi Sophiſtæ intelligerent, non vſque adeo deriſui & deſpectui haberent ſcientiam Hermetis eminentiſſimam: Quam qui poſſidet, vere & ſapiētia & opibus diues eſt. Id vero hic ſub finē monere iubet, ne candidus Lector, vbi in meis libris in Sophiſtas calamū ſtringo, arbitretur, me loqui de omnib. medicis & philoſophis medicinā & philoſophiā in Academiis profitētibus, ſed tantum de iis, qui falſis & fictis principiis innixi & autoritate aliorum faſcinati omnem veritatē in vno Galeno & Ariſtotele nobis fuiſſe relictā opinantur, Galenicæ medicinæ imperfectionem & Ariſtotelicos in dogmatibus phyſicis errores pertinaciter de-

 fendunt,

fendunt, ac ex praua animi diſpoſitione, infantilique ignorantia ſanam HERMETIS ſapientiam reiiciunt, alioſque ſtudioſos ingenio ſubtili pollentes ſuis miſellis ratiunculis à tam ſaluberrimo & omnium præſtantiſſimo ſtudio deterrent. Hos, inquam, mea ſcripta feriunt, & ſophiſtas eſſe ingenue teſtantur & probant. Vale, Benigne lector, & mihi tibi bene cupienti faue.

TRACTATVS DE RERVM NATVRALIUM GENERATIONE
FINIS.

Vni Deo ſit laus & gloria in æternum,
AMEN.

HER-

PHILOSOPHIÆ HERMETICÆ

Tractatus ſextus, qui eſt

DE REGENERATIONE.

Autore

HENRICO NOLLIO.

PRÆFATIO.

REgeneratio eſt omnium arcanorum mater, fons & ianua: ac proinde merito exquiſita eius declaratio à me iam inſtituitur. Sed ne ambiguitate vocis in errorẽ prolabaris, ſcias quatuor eſſe vocis REGENERATIONIS *ſignificationes. 1. idem eſt, quod* Renouatio, *qua corpus pellem antiquam exuit, nouamque ex balſami alicuius conuenientis aſſumptione induit. De hac agitur in ſequenti tractatu. 2. Eſt ſacra actio, qua in ſacroſancto baptiſmate homo ad piam vitam renaſcitur, & peccatis exuitur, vt in Chri-*

ſto in poſterum viuat. 3. Eſt emortuorum humanorum corporum ad vitam perpetuam in extremo iudicio diuina reductio. Vtraſque has ſignificationes Theologia ſibi vendicat. 4. Seminis nati iterata generatio eſt. Hæc huius loci eſt.

4.a

1. REGENERATIO *eſt rei naturæ auxilio natæ altera ſecundum naturæ viam generatio propter multiplicationem.*

Notanda eſt hæc definitio: ſiquidem in vere philoſophica regeneratione nihil contra naturam tentandum eſt, ſed omnia ad modum naturæ peragenda, vt vel hinc ſcias philoſophos non abs re iuſſiſſe artis filios in omnibus imitari naturam.

CANONES.

I.

Id quod ſecundum naturæ viam renaſci poteſt, eſt ſemen naturæ beneficio ſuam habens ſubſtantiam.

Id enim, quod renaſcitur, renaſcitur, vt ſuæ naturæ multiplicatione ſpeciem propaget. Huiuſmodi vero nihil eſt aliud, quam ſemen; in ſemine enim debere fieri cuiuſque ſpeciei multiplicationem ſacra ſcriptura aperte 1. cap. Geneſeos docet.

II.

Semen non renaſcitur, niſi in propria matrice.

Si ſecundum naturæ viam regeneratio inſtituenda

nda eſt, ſemen etiam matricem propriam habe-
it: ſiquidem omne corpus, quod naſcitur, è ſuo
emine in propria matrice naſcitur. Quare mine-
ale ſemen mineralem, vegetabile vegetabilem
x animale animalem matricem requirit.

III.

*Propria ſeminis matrix eſt, non in qua na-
ſcitur, ſed in qua naturæ ſuæ conuenienter ad
multiplicationem ſui prouehitur.*

Matrix enim non eſt otioſum aliquod domici-
ium, ſed viuis ſpiritibus imprægnatus ager in
emine per putrefactionem multiplicationem
fficit. Vbi ergo ſemen putreſcere nequit, ibi in
nultiplicationem, ſpecieique propagationem
iec generatur, nec regeneratur, vel ſi mauis, ita
ne intellige: Semen duplici ratione naſcitur, vel
t ſemen ſit, vel, vt multiplicetur. Si naſcitur, vt ſit
emen, matrix eius eſt vas à corpore viuo, quod
x eodem ſemine natum eſt, dependens, & liquo-
em vi ſeminali è corpore aſſumpta imprægna-
um, aliis in vaſis corporis antea quodammodo
ligeſtum, atque in ipſum mirabile deſtillatione
lelatum, in ſemen perfectum, calore congruo
promouente, concoquens. Sic matrix ſeminis
humani eſt vas genitale, duobus interſtinctum
eſtibus: in eo enim ſanguis ſuperfluus per renes
deſtillatus, atque omnium partium corporis viri-
bus imprægnatus decoquitur, & in ſperma homi-
nis perfectū digeritur. Vt vero per ſemen ſpeciei
propagatio, & multiplicatio ſeminis introduca-
tur, matrix ſeminis tam eſt vas non congelationi
ſeminis, ſed reſolutioni eius in vlteriorem perfe-

 ctionem

ctionem deſtinatum. Sic vterus fœminæ eſt matrix ſeminis humani, vt tale ſperma in ea putreſcat, & ex eo homo, perfectior natura, naſcatur. Semen pomi eſt nucleus. Eius matrix eſt ipſum pomum, eo ſaltem fine, vt in eo ſemen perficiatur, non vt in arborem excreſcat. Matrix vero nuclei, in qua per putrefactionem in arborem perfici debet, eſt terra, cui inſeritur.

IV.

Matrix non congelationi, ſed reſolutioni ſeminis vlteriorem perfectionem intendenti deſtinata in rebus vegetabilibus, & mineralibus eſt externum aliquod elementum; vt in animalibus viuiparis vterus fœminæ.

Sic tritici matrix terra eſt: Hominis vero vterus mulieris.

II. REGENERATIO *eſt vel naturalis vel artificialis.*

III. Naturalis eſt, quæ ſola natura inſtituitur.

Sic ſemina, quæ matura de ſua planta deſiliunt, & in terram incidunt, in ſui multiplicationem renaſcuntur.

IV. Artificialis regeneratio eſt, quæ artificio per naturam abſoluitur.

Dico per naturam: quia ſine natura, naturalique ſemine per ſolam artem aliquid in regenerationem diſponere ſtultum eſt. Semen vt naturale requiritur; ita etiam hic requiritur naturalis matrix cum ſemine ſuam habens affinitatem & cognationem.

V. *Hac-*

V. Hæcque eſt vel vulgaris, vel philoſophica.

VI. Vulgaris eſt, qua ſemen in matrice artificio vulgari exculta in multitudinem renaſcitur,

Agricola agrum ſtercorat, arat, occat & alia via præparat, vt ſemen iniectum regeneretur in multitudinem.

VII. PHILOSOPHICA *regeneratio eſt, qua ſemen ſophorum à philoſophis in propria matrice in ſumam medicinam digeritur.*

Effectus huius eſt vniuerſalis medicina, quam lapidem philoſophorum appellitant.

CANONES.

I.

Semen Sophorum eſto vniuerſale.

Propter applicationem ad tria entium ſublunarium genera, nimirum ad vegetabile, minerale & animale genus: id enim, quod ex ſemine noſtro conficitur non ſolum metallicis corporibus, ſed etiam vegetabilibus & animalibus ſuam confert vtilitatem & perfectionem. Errant ergo longe, qui in illo vniuerſalem quærunt medicinam, quod minerali regno circumſcribitur.

II.

Semen ſophicum eſt Hermaphroditicum.

Id eſt: Ex virili & fœminea natura ſimul conſtat: Vtraque illa natura ſophis dicitur Sol & Luna: Quia ex horum congreſſu ſemen noſtrum prognatum eſt.

III. *Se-*

III.

Semen myſterii ſophici omnia, quibus indiget, in ſe continet. Arnold.

Ac proinde ſeipſum perficit in ſuo naturali, & proprio vaſe.

IV.

Vi regenerationis philoſophicæ ſemen noſtrum in præſtantiorem, eminentiorem, & perfectiorem permutatur ſubſtantiam.

Medicina noſtra comparatur Chriſto Domino noſtro, qui quamuis Deus, tamen ita ſe exinaniuit, vt homo factus omnis generis paſſiones, & tandem mortem ſubierit, atque poſt ex eo exinanitionis ſtatu in ſtatum gloriæ exaltatus fuerit. Simili modo noſtræ medicinæ ſemen cælitus nobis communicatum primum in abiectam terram conuertitur, & abiectis veſtibus induitur. Verum poſt terra ipſa in vitam reſoluitur, & perſpicuitate cryſtallina condecoratur, omnique deformitate depoſita, in nobiliſſimam & puriſſimam abit medicinam.

V.

Regeneratio philoſophica fit hoc modo.

Nullo extraneo addito, ſemen noſtrum propria & agnata aqua nutritur frequenter, vſque dum medicina prodierit præſtantiſſima in colore ignis rubicundiſſimi. Summa patientia hic opus eſt, quia ſumma tarditas.

DOCTRINÆ DE REGENERATIONE FINIS.

Vni Deo Laus & Gloria in æternum. Amen.

PHI-

PHILOSOPHIÆ HERMETICÆ

Tractatus ſeptimus, qui eſt

DE RENOVATIONE.

Autore

HENRICO NOLLIO.

PRÆFATIO.

CVm impoſſibile ſit, beneuole Lector, vel experientiſſimo medico ſpeciem omnis morbi cognoſcere, teſte Paracelſo in ſecreto magico, operæ precium facturus eſt medicus; qui in renouationis doctrinam omni ſtudio incumbit: Hæc enim docet fundamentum, quo citra ſpecialem morbi congnitionem morbos quoslibet ſolius balſami corroboratione extirpare valeamus. Ab vno vt omnia ſunt: ita in vno omnia conſeruantur. Id vero quod conſeruat à morbo ſimiliter liberat, morbi enim extirpationē neceſſario comitatur conſeruatio. Si itaq; balſamus ex interno prin-

principio hominẽ conſeruat, idẽ balſamus ex eodẽ principio hominẽ morbis eximet. Quod ſi balſamus præſtare non poſſet, vtiq; facultate conſeruandi deſtitueretur. Quod dici non poteſt. Balſamus eſt cuiuſque rei intima natura, quæ, vt Foxius Galeniſta lib. 2. inſtit. medicarum ſect. 5. c. 2. ait, dum nos recte moderatur, & integre valet, quicquid vitioſum eſt, aut redundat, id omne è corpore excludit. Hoc ergo, vt Galeniſtæ me quoque intelligant, hoc in libello docebo, nempe, qua ratione natura, dum integre non valeat, nec recte nos moderatur, eo reduci poſſit, vt integre valeat, ac proinde id, quod vitioſum & ſuperfluum eſt, è nobis extrudat. Sine natura nihil attentandum hoc in negocio eſſe moneo, & Hermeticæ curæ certitudinem vinco contra omnes obtrectatores & ſciẽtiæ Hermeticæ contemptores. Fundamenta noſtra qui ex amuſſi intelligit, ei via ad veram & ſolidam medicinam patefacta eſt.

A dee

A definitione Renouationis exordiamur.

I. Renouatio eſt balſami per balſamum conſimilem confortatio, qua impuritates ſeparantur, & iuuentus reducitur.

CANONES.

I.

In hoc rerum ſtatu extra corpoream naturam balſamus confortans non habetur, ſed vbique aliquid de natura corporis ſibi immixtum habet.

Balſamus enim ſine corpore ſubſiſtere nequit. Hoc vero notare eſt, quod balſamus, quando impuritatibus obruitur, & corporis craſſitie eius actiones impediuntur, impuritatibus nudari, corpuſque in tantum ſubtiliari debeat, vt in naturam confortandam agere poſſit. Sic è cibo, quem aſſumimus, Archæus noſter balſamum elicit ſibi conſimilem, ſeparatis & eiectis fécibus per appropriata emunctoria. Philoſophi craſſitiem ſeparando ſubtiliant metalla, vt ex iis ſpiritus balſamicales proliciant, nobiſque deinde in vſum noſtrum propinent.

II.

Quo è puriori & perfectiori corpore confortans balſamus deſumitur, eo efficacius & perfectius impuritates ſeparat.

Vnumquodque enim agit ſecundum naturam ſuam. Vnde non mirum eſt, quod lapis philoſophorum perfectiſſime & efficaciſſime morbos ex corpore pellat, cum ex perfectiſſimis huius mundi corporibus, ſcilicet ex Sole & Luna, producatur.

III.

III.

Balſamus confortans quo ſimplicior eſt, eo conſtantius & vniuerſalius operatur.

Operationes enim rei naturam & eſſentiam ſequuntur. Balſamus vero dicitur ſimplex, qui ex vna natura fluit. Qui ex diuerſis naturis ad corroborationem balſami alterius hauritur, ſimplicii balſamo longe debilior eſt: Quo enim quid vnitati vicinius, eo conſtantius, perfectius & vniuerſalius operatur. Simplex ſimpliciter, vel Scaligero teſte Ex. 140. verum, vnum eſt, quod eſt ſibi ipſi & principium & finis. Alia quo ſunt ei propiora, illius etiam capiunt maiorem perfectionem. Sic angeli nobis ſunt longe potentiores, cum ex multis elementis non ſint conflati, ſimplicitatique Dei ſint propiores. Deus quia ſumme vnus eſt, ſumme potens eſt. Quod probe obſeruandum contra eos, qui variis eduliis, varioque potus genere delectantur. Vitam longius producerent, ſi vnius generis cibo & potui aſſuefierent.

IV.

Vt balſamus balſamum corroboret, corpus, cuius balſamus confortandus eſt, actu calidum eſſe oportet.

Balſamus enim confortans cum ſit ignis, & naturæ nitroſulphureę ſulphur actuale requirit, quo accendatur. Non aliter ac nitrum, quod quando operari & mirandos effectus in eiaculandis glandibus edere debet, à ſulphure & igni prius accendatur neceſſe eſt. Nobis exemplo eſſe poteſt metallorum tranſmutatio, quæ fieri nequit, niſi metalla

talla imperfecta ignientur, liquefiant & fluant, vt hac via pori, quos lapis philoſophorum permeet, aperiantur. Laxatiuum in homine mortuo non operatur, ſed in viuo, caloriſque actum habente.

V.

Iuuentus reducitur, quando vires priſtinæ reſtituuntur; pelles antiquæ exuuntur, nouæ induuntur, & nouorum aſtrorum ſumme conuenientium regimen introducitur.

Sic auri iuuentus reducitur, quando aurum per Mercurium & ignem in liquorem redit. Serpens renouatur, quando pellem deponit, & nouam reaſſumit. Homo ſenex renouatur, quando canos capillos amittit, nigriſq; vel alterius iuuenilis coloribus exornatur, vngues decidunt, noui, repullulāt, integraque cutis rugoſa in teneram, floridam & mollem conuertitur. Cancri, qui cruſtas abiiciunt, tenero & molli tegumento iterum veſtiuntur. Mulier octogenaria quando philſophice renouatur, ad conceptionem habilis reddi poteſt: ſiquidem in eiuſmodi renouatione balſamus eius ita corroboratur, vt menſtrui fluor redeat, ſemenque in ipſarum genitalibus generetur & augeſcat.

VI.

In iuuentutis reductione prolongatio vitæ fundatur, præcipue vbi ſimilimo balſamo perfectiſſima natura impregnato confortatio balſami inſtituitur.

Si vis, vt arcus telum longiori tractu propellat, chalybs chalybi per fabrum adiungendus, & ar-

cus fortior reddendus eſt. Intellige quę dixi, & eris mihi philoſophus.

II. Renouatio eſt vel vniuerſalis, vel particularis.

III. Renouatio vniuerſalis eſt, quæ vniuerſali balſamo naturam alicuius rei ita reficit, vt per omnes partes vigor eius iuſtauretur, & impuritates cum radice extirpentur.

Balſamus vniuerſalis eſt, quo non ſolum mineralium, ſed etiam vegetabilium & animalium naturæ corroborantur, eorum impuritates & imperfectiones tolluntur, atque radix ipſius mali ſimul extirpatur. Vnde vniuerſalis renouatio recte dicitur ablatio radicum ſeu impuritatum morbidarũ, vel ab ortu hæreditarioue parentum ſemine, vel poſtea alimentorum vſu & culpa, ſiue externarum impreſſionum iniuria in humanam anatomiam inſitarum.

CANONES.

I.

Id quod omnibus vegetabilibus virorem inducit, & reducit, mineralibus vigorem diſpenſat, animalibuſque vitam & nutrimentum communicat, illud eſt vniuerſalis balſami vera materia, atque Hermeticæ medicinæ realis origo.

Vniuerſalis enim medicina ex vniuerſali ſubiecto eruenda eſt.

II.

Balſamus vniuerſalis, qui eſt verus Her- metis

metis lapis, ſub minima doſi in generoſo vino patienti propinatur, & cito, tuto, iucundeque conualeſcit æger.

Doſin vnius grani philoſophi in adminiſtratione balſami noſtri requirunt.

III.

Citra ſpecialem morbi cognitionem balſamus vniuerſalis adminiſtratur.

Hic canon omnes medicinæ ſtudioſos ad diligẽtem balſami vniuerſalis, quem lapidem ſophorum appellant, inſtigato, cum eo habito, ſtudium medicinæ reddatur adeo facile, vt librorum variorum multiplex lectio merito habeatur ſuperuacanea, atq; indicationum perplexæ particularitates, contrarietates vel ordines nullam ſedem inueniant. Galeniſtæ huiuſmodi medicinam dari negant: Sed tamẽ verorum philoſophorum aſſertiones vnanimes velle falſi & mendacii arguere, certiſſimum mihi indicium eſt ſtolidæ & ſophiſticæ mentis.

IV. Renouatio particularis eſt, quæ balſamo particulari abſoluitur.

Balſamus particularis eſt, qui ad certum genus defectuum tollendum adhibetur: ac proinde ex renouatione tali non eſt omnium morborum, ſed quorundam cura. Conſule dogmaticos, & huiuſmodi balſamorum ingentem copiam videbis. Omnia etiam chymica remedia præter philoſophorum lapidem balſamo particulari participant, ac proinde definite morbi generi tollendo deſtinata ſunt.

CANONES HIC OBSERVANDI.

I.

Quicquid in macrocoſmo renouatur, illud ad microcoſmi renouationem facit.

Sic cum aurum renouatione in primam materiam reducitur, aurum philoſophice elaboratum microcoſmum renouabit. Galenus, vt ipſe lib. ſimp. 11. & lib. de antidotis refert, opera viperarum vino impoſitarum priſtinæ valetudini duos leproſos reſtitutos fuiſſe teſtis vidit oculatus: cum enim dictis leproſis vitam miſeram & ærumnoſam diu agentibus ex commiſeratione ad mortem ipſis accelerandam vinum, in quo vipera caſu immerſa & mortua fuerat, bibendum offerretur, non tantum cutem vlceroſam, ſquammoſam & fœtidam cum ſana & florida permutarunt, ſed integram inſuper, perfectamque inde ſanitatem recuperarunt. Iam vero vel vulgo notum eſt, quod viperæ quotannis bis renouentur, & exuuias abiiciant. Vnde philoſophiæ veræ filii ex viperis naturam balſamicam eruere ſciunt ad renouandam & purgandam hominis eſſentiam ab omni impuritate.

II.

Si vis balſamo conuenienti hominem renouare, diſcito perfecta metalla in primam reducere materiam & imperfecta coeſſentiali balſamo perficere.

Qui

Qui microcoſmi defectibus ex fundamento mederi deſiderat, ille in rebus macrocoſmicis prius faciat periculum, vt has ab imperfectionibus ſuis liberet. Quicunque corpora macrocoſmica purgare, & debitis medicinis perficere neſcit, non dignus eſt, qui medicamenta in ſalutem hominis doceat. Cum vero ſine Alchymia nemo imperfecta corpora depurare, perficereque queat, Alchymiam neceſſariam eſſe ad medicinam quis non intelligit?

Doctrinæ De Renovatione. Finis.

Vni Deo ſit ſempiterna gloria.
AMEN.

CONCLVSIO TOTIVS OPERIS AD LEctorem.

HAec ita, Beneuole lector, tractatus ſeptem meæ Hermeticæ Philoſophiæ. Quos ſi legeris, & multoties relegeris, te in philoſophia vera multum profeciſſe ipſe fateberis. Vide tamen vt id, quod legis profunde mediteris: ſine meditatione enim aſſidua nihil intelliges. Medicinam vniuerſalem multi negant: Sed plerunque ii id faciunt, qui eam aßequi non valent. Credimus eſſe: Quia ante nos philoſophi nobilem eam medicinam poſſederunt; & dubio procul hoc tempore ſunt multi bonæ conſcientiæ & voluntatis homines, qui donum illud Dei clanculum habeant. De quibus ſi ego & tu mereri poßemus, vt ipſorum beneficientia tantam medicinam & videre, & in noſtram ſalutem nobis applicare liceret, quid nobis, quæſo, præſtantius obtingere poſſet:

Non cuiuis homini contingit adire Corinthum: Inconſtantia & negligentia in operando non raro etiam eum, qui rectam incedit viam, interturbant. Conſtanti labore qui occultum fecerint manifeſtum, ex meo iudicio habebunt illud, quo vix poſt verbum Dei datur homini aliquid maius. Vale lector, & ama.

Δόξα τῷ Θεῷ.